

17th EUROPEAN FAIR PLAY CONGRESS 17. EUROPSKI FAIR PLAY KONGRES

Poreč, Croatia, 29-30 September 2011

ABSTRACT BOOK ZBORNİK SAŽETAKA

FAIR PLAY

SPORT AS A PART OF CULTURE:
FAIR PLAY AS A PART OF SPORTS CULTURE

ŠPORT KAO DIO KULTURE:
FAIR PLAY KAO DIO ŠPORTSKE KULTURE

HRVATSKI
OLIMPIJSKI
ODBOR

HRVATSKI
FAIR PLAY ODBOR
Croatian
Fair Play Committee

European
Fair Play
Movement

17. EUROPSKI FAIR PLAY KONGRES
17th EUROPEAN FAIR PLAY CONGRESS

---

17. EUROPSKI
FAIR PLAY
KONGRES

17th EUROPEAN
FAIR PLAY
CONGRESS

17. EUROPSKI FAIR PLAY KONGRES **17th EUROPEAN FAIR PLAY CONGRESS**

Izdavač/Publisher

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske
Ministry of Science, Education and Sport of the Republic of Croatia

Urednici/Editors

Prof. dr. sc. Romana Caput-Jogunica, Hrvatski fair play odbor / Croatian Fair Play Committee
Darko Vučić, prof., Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske/ Ministry of Science, Education and Sports

Organizatori / Organisers

Hrvatski olimpijski odbor / Croatian Olympic Committee
Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa / Ministry of Science, Education and Sport
Europski fair play pokret / European Fair Play Movement (EFPM)

Prevođenje / Translations

CIKLOPEA

Tisak/ Printed by

PRINTERA GROUP

ISBN 978-953-6569-77-9

CIP zapis dostupan u računalnome katalogu Nacionalne
i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 779794

table of contents

Predgovor	11
Preface	13

Pozdravni govori / Wellcome speeches	15
--	----

Je li šport dio kulture: Fair Play kao dio športske kulture *Sport as a Part of Culture: Fair play as a Part of Sports Culture*

Prof. dr. sc. Franjo Prot (Hrvatska/Croatia)

KULTURA MIRA – FAIR PLAY JE JEDINI NAČIN	31
<i>THE CULTURE OF PEACE – FAIR PLAY IS THE ONLY WAY . . . . .</i>	32

Katarina Razcova (Slovačka/Slovakia)

“SPORT + OBRAZOVANJE = OLIMPIJSKE VRIJEDNOSTI” – PRENOŠENJE OLIMPIJSKIH VRIJEDNOSTI NA ZAIGRAN NAČIN	35
“SPORT + EDUCATION = OLYMPIC VALUES” - CONVEYING OLYMPIC VALUES IN A PLAYFUL WAY	36

Morana Gruden Paliković (Hrvatska/Croatia)

ŽENE U ŠPORTU SU PRAVI IZAZOV ZA FAIRPLAY POKRET	39
<i>WOMEN IN SPORTS ARE A TRUE CHALLENGE FOR FAIR PLAY MOVEMENT . . . . .</i>	41

Yutaka Miura (Japan)

SPORT KAO DIO KULTURE U JAPANU – KULTURNI ZNAČAJ U KOLEGIJU STUDIJA PREDMETNE NASTAVE	43
<i>SPORTS AS A PART OF CULTURE IN JAPAN - CULTURAL SIGNIFICANCE IN THE COURSE OF STUDY FOR LOWER SECONDARY SCHOOLS . . . . .</i>	44

Mediji i nasilje u športu *The media and the violence in sport*

Jura Ozmec, prof. (Hrvatska/Croatia)

JE LI ŠPORT DIO KULTURE I GDJE SU U TOME MEDIJI?	49
<i>IS SPORT A PART OF CULTURE AND WHERE DO THE MEDIA STAND IN RELATION TO THE ISSUE? . . . . .</i>	51

Yannis Daras (Grčka/Greece)	
NOGOMET I ŠPORT AMBASADORI MORALNIH VRIJEDNOSTI	53
FOOTBALL AND SPORT AS AN AMBASSADOR OF MORAL VALUES	54
Marin Šarec, Ivana Lukačić (Hrvatska/Croatia)	
FAIR-PLAY U HRVATSKIM MEDIJIMA	55
FAIR PLAY IN THE CROATIAN MEDIA	57
Mr.sc Slađana Tošić (Srbija/Serbia), Zoran Delibašić (Hrvatska/Croatia)	
ŠPORT I MEDIJI	59
SPORT AND MEDIA	60
Željko Mataja, prof. (Hrvatska/Croatia)	
ŠPORT I NASILJE U NJEMU	61
SPORT AND VIOLENCE IN SPORT	63

Fair play i ponašanje gledatelja/ Fair play and spectators' behavior

Prof. Dr. Gilad Weingarten (Izrael/Israel)	
FAIR PLAY I PONAŠANJE GLEDATELJA	69
FAIR PLAY AND SPECTATORS' BEHAVIOR	70
Prof. dr. Dražen Lalić (Hrvatska/Croatia)	
FAIR PLAY I NASILNIČKO PONAŠANJE NOGOMETNIH NAVIJAČA U SUVREMENOJ HRVATSKOJ I DRUGIM ZEMLJAMA JUGOISTOČNE EUROPE	71
FAIR PLAY AND VIOLENT BEHAVIOUR OF FOOTBALL SUPPORTERS IN MODERN CROATIA AND OTHER COUNTRIES OF SOUTH-EASTERN EUROPE	73
Ioannis Psilopoulos (EFPM)	
MOŽE LI POSTOJATI FAIR PLAY U ŠPORTU U DANAŠNJEM DRUŠTVU?	75
CAN WE HAVE FAIR PLAY IN SPORT IN TODAY'S SOCIETY?	76

table of contents

Dr. Jolanta Kowalska, Arkadiusz Kaźmierczak (Poljska)

FAIR PLAY I NAVIJAČKO PONAŠANJE - PROJEKT "JA SAM FER" U POLJSKOJ	77
FAIR PLAY AND SUPPORTERS BEHAVIOUR - PROJECT "I AM FAIR" IN POLAND	79

Andrej Pavlović (Srbija/Serbia)

MIJENJANJE KULTURE: OBLIKOVANJE PONAŠANJA MLADIH NAVIJAČA CHANGING CULTURE: SHAPING YOUNG SUPPORTERS BEHAVIOR	81 82
--	----------

Prof. Dr. Vladimir Rodichenko (Rusija/Russia)

FAIR PLAY I GLEDATELJI: JEDNOSMJERNA KARTA	83
FAIR PLAY AND SPECTATORS: ONE WAY TICKET	84

Utjecaj športa na moralne promjene u društvu Sport as an agent of moral change and transfer

Spyros Capralos (Grčka/Greece)

SPORT KAO SREDSTVO MORALNE PROMJENE I TRANSFERA	89
SPORT AS AN AGENT OF MORAL CHANGE AND TRANSFER	90

Doc. dr. sc. Renato Matić (Hrvatska/Croatia)

FAIR PLAY U SPORTU I UTJECAJ NA DRUSTVENE VRIJEDNOSTI: O INTENZITETU, UNIVEZALNOSTI I MOGUĆOJ UZAJAMNOSTI ODNOSA	91 93
FAIR PLAY IN SPORT AND ITS INFLUENCE ON CIVIL SOCIETY	93

Zrinko Čustonja, prof. (Hrvatska/Croatia)

FAIR PLAY U (HRVATSKOM) DRUŠTVU - JE LI U HRVATSKOJ FAIR PLAY UISTINU VAŽAN?	95 97
FAIR PLAY AND (CROATIAN) SOCIETY - IS FAIR PLAY REALY IMPORTANT IN CROATIA?	97

Biserka Perman (Hrvatska/Croatia)

JE LI SUSTAV SPORTA PRAVEDAN?	99
IS SPORTS SYSTEM A JUST ONE?	100

M. sc. Lieke Vloet , (Nizozemska/The Netherlands)	
SIGURNO ŠPORTSKO OKRUŽENJE	101
A SAFE SPORTS ENVIRONMENT	103
Dr. Sc. Morana Brkljačić Žagrović, dr. med., Sanja Brkljačić (Hrvatska/Croatia)	
BIOETIČKI ASPEKTI SUVREMENOG SPORTA SUVREMENI SPORT: RASKRIŽJE SAMOUNIŠTENJA I POŽELJNOG MORALNOG OČOVJEČENJA	105
BIOETHICAL ASPECTS OF MODERN SPORTS MODERN SPORT: CROSSROAD OF SELF-DESTRUCTION AND DESIRABLE MORAL HOMINISATION	106
Mimi Vurdelja, mag. farm. (Hrvatska/Croatia)	
DOPING I PRINCIP JEDNAKIH ŠANSI?	107
DOPING AND THE EQUAL OPPORTUNITIES PRINCIPLE?	109
Nataša Muždalo, prof., Darko Tot, dipl. sociol. (Hrvatska/Croatia)	
EDUKACIJOM PROTIV NASILJA U ŠPORTU	111
USING EDUCATION TO COUNTER SPORTS VIOLENCE	113
Prof. Dr. Romana Caput-Jogunica, Dr. sc. Sanja Ćurković, Davor Pavlović, prof. (Hrvatska/Croatia)	
FAIR PLAY U VISOKOM OBRAZOVANJU I SVEUČILIŠNOM ŠPORTU U ZAGREBU	115
FAIR PLAY IN HIGHER EDUCATION AND UNIVERSITY SPORTS IN ZAGREB	117
Dr. Bilge Donuk (Turska/Turkey)	
FAIR PLAY U KULTURI I OBRAZOVANJU U TURSKOJ	119
FAIR PLAY IN CULTURE AND EDUCATIONAL IN TURKEY	120

Etičko ponašanje trenera Ethical conduct of the sport coaches

Prof. Dr. Patric Duffy (Velika Britanija/UK)	
ETIČKA ODGOVORNOST SPORTSKOG TRENERA	125
THE ETHICAL RESPONSIBILITIES OF THE SPORT COACH	126

table of contents

Prof. Dr. Matej Tušak (Slovenija/Slovenia)

ETIČKO PONAŠANJE TRENERA	127
<i>ETHICAL BEHAVIOR OF COACH</i>	129

Prof. Dr. Zofia Zukowska (Poljska/Poland)

ETIČKA REFLEKSIJA NA PROFESIONALNI STAV ŠPORTSKOG TRENERA	131
<i>ETHICAL REFLECTION ON A SPORTS COACH'S PROFESSIONAL ATTITUDE</i>	132

Alen Jerkunica, dipl. ecc., Teo Bratinčević (Hrvatska/Croatia)

ETIKA U ŠPORTSKOM MENADŽMENTU	133
<i>ETHICS IN SPORTS MANAGEMENT</i>	134

Poštovani sudionici Kongresa,

Hrvatski olimpijski odbor i Hrvatski fair play odbor domaćinstvom Europskog fair play kongresa žele poslati poruku javnosti o važnosti i ulozi *fair play* načela u športu, osobito u odgojno obrazovnim ustanovama koje obrazuju i osposobljavaju stručni kadar za poduku djece i mladih u športu. U toj misiji veliku partnersku ulogu ima Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske. Ministarstvo posljednjih nekoliko godina intenzivno radi na provedbi programa mjera edukacije u borbi protiv nasilja u športu. Nadamo se da će publikacije 17. Europskog fair play kongresa: Zbornik sažetaka i Nacionalna izvješća članica EFPM-a, te publikacije o fair playu u Hrvatskoj i Zbornik radova Kongresa, predstavljati dobru osnovu za komunikaciju i suradnju svih onih koji u tome na bilo koji način sudjeluju.

Zbornik sažetaka 17. Europskog fair play kongresa sadrži 29 sažetaka na hrvatskom i engleskom jeziku. U prvom dijelu svake teme predstavljeni su sažeci pozvanih predavača, a potom slijede sažeci kratkih priopćenja. Zbornik sadrži radove 30 autora iz 12 država, podijeljen je u 5 cjelina, prema temama Kongresa: Šport kao dio kulture – fair play kao dio športske kulture, Mediji i nasilje u športu, Utjecaj športa na moralne promjene u društvu, Fair play i ponašanje navijača i Etičko ponašanje trenera. Opseg ovog zbornika potvrđuje znatan interes hrvatskih stručnjaka i znanstvenika, osobito na temu o utjecaju športa na moralne promjene u društvu.

Mnogobrojna iskustva sadržana u Zborniku bit će korisna Ministarstvu i Hrvatskom olimpijskom odboru u nastavku ostvarivanja zajedničke misije usmjerene na promicanje *fair play* načela i provođenje preventivnih odgojno - obrazovanih programa.

Sudionicima Kongresa želimo uspješan rad i ugodan boravak u Poreču!

urednici

Dear participants,

one of the aims of the Croatian Olympic Committee and Croatian Fair Play Committee, as the host organizations, is to send the message in public related to importance and the fair play role, specially in the educational institutions and associations that provide the educational programmes for coaches, leaders, teachers and other subjects who want to work with children and youth. In the mission, the Ministry of Science Education and Sport of Republic Croatia as the partner has a great role. Several years ago, the Ministry has started with the program of education measures with the aim of diverting public attention towards sports violence. We hope that all the Congress publications: the Abstract book, EFPM National Reports, as well as the Proceeding book and publication about fair play movement in Croatia will be recognized as a fundament for communication and cooperation between all subjects that were involved in different way in whole process.

The Abstract book of 17th European fair play Congress contains 29 abstracts in Croatian and English language. We have started each topic with a keynote speaker abstract and after that we have added a short presentation related to the same topic. The Abstract book contains the contributions written by 30 authors from 12 countries, and it is divided in 5 parts – topics: Sport as a Part of Culture: Fair play as a Part of Sports Culture, The media and the violence in sport, Fair play and spectators' behaviour, Sport as an agent of moral change and transfer and Ethical conduct of the sport coaches.

The extent of the Abstract book has confirmed considerable interest of the Croatian specialists and scientists, especially about topics related to sport as an agent of moral change and transfer. Numerous experiences which are included in the Abstract book will be helpful to the Ministry and the Croatian Olympic Committee in the future process of mission realization that has mainly focused on fair play promotion and enforcement of preventive measure in the whole educational system.

We wish you successful work and pleasant stay in Poreč!

Editors

Pozdravni
govori

Wellcome
Speeches

Dame i gospodo, poštovani sudionici Kongresa!

Drago mi je ovdje vidjeti uvažene predstavnike iz svijeta športa, koji predano, ulažu velike, nesebične napore u razvoj športa.

Šport je društveni fenomen koji potiče pojedinca na pozitivniji odnos kako prema sebi, tako i prema društvu u cjelini. Posebno je važna njegova uloga u odrastanju i formiranju tijela i duha, odnosno osobnosti mladih ljudi. Segment športa koji smatramo iznimno korisnim i važnim je šport djece i mladih.

Razvoj športa trajna je zadaća cijelog društva. Potrebno je izgraditi stabilne ali i fleksibilne uvjete kojima će se omogućiti sigurna i svijetla budućnost športa i zato, prepoznajući važnost športa, poklanjamo veliku pažnju njegovom razvoju, provodeći i kontinuirano planirajući nove aktivnosti u ostvarenju toga cilja.

Uz sve kvalitete koje nam donosi šport i „športski duh“, nažalost, javlja se i prigoda za nasilje kako na terenu, tako i izvan njega.

Na žalost moram konstatirati da je nasilje ozbiljan problem današnjice. Zato je potrebno educirati djecu kao i sve one koji sudjeluju u športu i oko športa u smislu pozitivnog odnosa prema športu.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa svjesno je važnosti problema mogućeg nasilja na športskim manifestacijama i izvan njih. U rješavanju problema nasilja ključnu ulogu ima obitelj, no i obrazovne institucije nude veliki prostor za usmjeravanje i edukaciju djece. Stoga smo smatrali prikladnim osmišljavanje *Akcijskog plana za provedbu programa mjera edukacije u borbi protiv nasilja u športu, na športskim natjecanjima i izvan njih*, u okviru kojeg se provodi niz preventivnih odgojno-obrazovnih mjera. U tijeku provedbe *Akcijskog plana* organizirani su brojni stručni skupovi sa ciljem osposobljavanja nastavnika za rad s djecom i mladima u smjeru učenja socijalnih vještina, tolerancije i međusobnog poštovanja, kao i vrijednosti fair-play-a.

Uvjeren sam da je društvo u cjelini prepoznalo važnost rada s mladima u cilju stvaranja nove kulture navijanja u duhu nenasilja i fair play-a, što će ovaj Kongres vjerujem i pokazati, te da ćemo nastaviti naš rad i suradnju sa svima uključenima u šport kako bi fair play doista postao dio športske kulture.

*Ministarstvo znanosti obrazovanja i športa
ministar dr. sc. Radovan Fuchs*

wellcome speeches

Ladies and Gentlemen, distinguished participants of the Congress,

I am pleased to see here a number of honourable representatives from the world of sports who are dedicated to investing huge, selfless efforts in the development of sports.

Sport is a social phenomenon that stimulates an individual to a more positive relationship to oneself as well as to the society as a whole. The development of sports is a continuous task of the society with all its components. It is necessary to build stable but flexible conditions that would enable a secure and bright future of sports and therefore, recognizing the importance of sports, we pay great attention to its development by carrying out and continuously planning new activities towards the accomplishment of that goal.

The role of sports in growing up and the forming of body and soul, i.e. the personality of young people is essential. Therefore the segment of sports that we consider especially useful and important is the sport for children and young people.

Along with all the qualities that are offered by sports and the “sports spirit”, unfortunately there is an opportunity for violence on the courts as well as outside of them.

It is sad to say that violence is a serious problem of our time. Therefore it is necessary to educate children as well as all those who participate in and around sports in the sense of positive attitude towards sports.

The Ministry of Science, Education and Sports is aware of the relevance of the problem of possible violence during sports events and beyond them. The family plays the key role in the solving of the violence problem but also educational institutions offer vast space for guidance and education of children. Therefore we have designed an *Action plan for the implementation of the programme of educational measures in the struggle against violence in sports, at sports competitions and outside of them*, which is the framework for a number of preventive educational measures. In the course of the implementation of the *Action plan*, a number of expert gatherings have been organized with the aim of enabling teachers for working with children and young people towards the learning of social skills, tolerance and mutual respect, that are the values of fair play. By the way, is not fair play the only play that we should be interested in and that should be encouraged at the system level but also at the individual level? Let's not forget that the change that we want to see in others should start within ourselves.

I am convinced that the society as a whole has recognized the importance of the work with young people aiming at creating a new culture of sports fans in the atmosphere of non-violence and fair play, which I believe will be demonstrated by this Congress, and that we shall continue our work and cooperation with everybody who is involved in sports so that fair play can really become a part of sports culture.

*Ministry of Science, Education and Sports
Radovan Fuchs, PhD, Minister*

Godišnji Europski *fair play* kongres, koji se održava od 1995., predstavlja „mjesto sastanka“ europske *fair play* zajednice, koja je u potpunosti predana davanju svojeg doprinosa provođenju boljeg športa te, sukladno tome, stvaranju humanijeg i mirnijeg svijeta.

Dozvolite mi da naglasim da uz nas, sudjelovanje istaknutih pojedinaca iz Hrvatske na 17. EFP kongresu, te predstavnika iz nekoliko uglednih vladinih, nevladinih i međuvladinih športskih i obrazovnih institucija i delegata iz 28 europskih nacionalnih *fair play* organizacija, predstavlja nesumnjivo važan doprinos uspjehu Kongresa.

Na 17. Europskom *fair play* kongresu će se raspravljati o temama: „Šport kao dio kulture: *fair play* kao dio kulture“. Naravno, šport nije po svojoj prirodi dobar, niti nepopravljivo loš. Poput svih ljudskih nastojanja, radi se socijalnoj konstrukciji, koja reflektira svoje nadmoćne vrijednosti i modele svoje organizacije. U to nema sumnje. Ali, također čvrsto vjerujemo da športske institucije i organizacije ne reflektiraju samo društvo, već također mogu igrati važnu ulogu sredstva promjene športske kulture kroz promjenu društva. Upravo zbog toga svatko od nas, članova europske *fair play* zajednice, mora svoje djelovanje usmjeriti na pozitivne vrijednosti športa te na utjecaj koji on može imati na socijalni i kulturni razvoj. *Fair play* je oduvijek bio i bit će središnja ideja športa. Dozvolite da se složimo da bi budućnost športa bez vrijednosti i principa bila ozbiljno kompromitirana.

Europski *fair play* pokret je svjestan entuzijastičnog i predanog rada koji je razvio tim Hrvatskog olimpijskog odbora, kroz organiziranje Znanstvenih odbora pod vodstvom odgovornih osoba, gđa Biserke Vrbek, Romane Caput-Jogunica i Biserke Perman, koja je u svojstvu predsjednice Hrvatskog *fair play* odbora. Naravno, organizacija ovog Kongresa ne bi bila moguća bez odgovarajućeg pokroviteljstva Općine Poreč. Svi oni zaslužuju svaku pohvalu i zahvalnost Europskog *fair play* pokreta. Sudjelovanje poznatih hrvatskih i međunarodnih stručnjaka kao ključnih govornika, koji pokrivaju sve podteme Kongresa; predstavljanje velikog broja nacionalnih i međunarodnih kratkih radova; okrugli stol na temu „Kultura, mediji i sport“ te različite izložbe koje su u vezi s temom Kongresa, jamče uspjeh Kongresa i ispunjenje njegovih ciljeva.

Dragi sudionici, tijekom sljedećih dva dana, kroz predavanja, prezentacije, rasprave, diskusije i preporuke, naša je zajednička odgovornost zauzeti čvrst stav o našim zajedničkim sportskim vrijednostima i našoj predanosti razvoju globalnih oblika kulturnih vrijednosti kao što je sport, od *grassroots* programa do sporta na vrhunskoj razini, u smislu privilegiranog sredstva za socijalno uključenje, za vjerski, međukulturalni, politički i međuetnički dijalog, kao sredstvo za razvoj i mir.

Svima želim uspješan Kongres i ugodan boravak u Poreču.

Carlos Gonçalves
Predsjednik Europskog Fair Play pokreta

welcome speeches

The annual European Fair Play Congresses, held since 1995, represent the “meeting point” of the European Fair Play community, fully committed to pay its contribution to the implementation of a better sport and consequently to the creation of a more human and peaceful world.

Let me stress the fact that the presence with us, at the 17th EFP Congress of distinguished individualities from Croatia, representatives from some prominent governmental, non-governmental and inter-governmental sport and educational institutions and delegates coming from 28 European national Fair Play organisations represents, undoubtedly, a relevant contribution to the Congress success.

The 17th European Fair Play Congress will discuss the topic: “Sport as a part of Culture: Fair Play as a part of Culture”. Of course, sport is neither naturally good nor irrevocably bad. Like all human endeavours it is a social construction, reflecting its predominant values and the models of its organisation. There’s no doubt about it. But, we also firmly believe that sporting institutions and organisations do not merely reflect society but can also play a relevant role as a tool in the changing of sporting culture, in the changing of society.

That is the reason why all of us, members of the European Fair Play community, need to focus our actions on the positive values of sport and the impact it can have on social and cultural development.

Fair Play has been and will always be the central idea of sports. Let us agree that the future of sport without values and principles would be deeply compromised.

The EFPM is aware of the enthusiastic and committed work developed by the team of the Croatia Olympic Committee, namely by the organising and Scientific Committees under the leadership of the responsible persons, Mrs. Biserka Vrbek, Romana Caput-Jogunica and Biserka Pekerman, in her capacity of President of the Croatia Fair Play Committee. Of course, the organisation of this Congress would not have been possible without the relevant patronage of the Porec Municipality.

To all of them goes the EFPM praise and recognition.

The participation of renowned Croatia and international experts acting as keynote speakers, covering all the Congress sub-topics; the presentation of a large number of national and international short-papers; a round table discussion on “Culture, Media and Sport”, and different exhibitions related to the Congress topic, are the guarantee of the Congress success and the fulfilment of its aims.

s welcome speeches

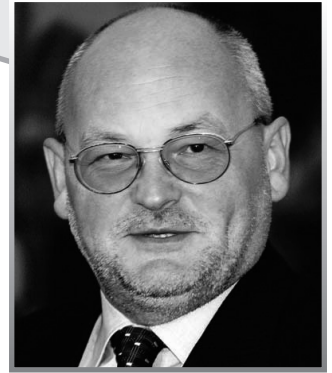
Dear participants, during the next two days, through the lectures, presentations, discussions, debates and recommendations, it is our shared responsibility to stand our ground on our common sporting values and our commitment on the development of global forms of cultural expressions such as sport, understood, since the grassroots to the top level sport, as a privileged tool for the social inclusion, the religious, intercultural, political and inter-ethnic dialogue, as a tool for development and peace.

I wish you all a successful Congress and a pleasant stay in Porec.

Carlos Gonçalves, EFPM President

Dame i gospodo, cijenjeni gosti, poštovane kolegice i kolege, izuzetna mi je čast i zadovoljstvo što mogu zaželjeti iskrenu dobrodošlicu svim sudionicima 17. europskog kongresa fair playa i 17. opće skupštine Europskog fair play pokreta, koji se održavaju u Poreču, gradu športa i partneru Hrvatskog olimpijskog odbora.

Hrvatski olimpijski odbor, kao jedan od četrnaest osnivača Europskog fair play pokreta utemeljenog u svibnju 1994., vrlo uspješno i sustavno sudjeluje u promociji vrijednosti fair playa na načelima tolerancije i međusobnog poštovanja u svim oblicima športa. U tu je svrhu Hrvatski olimpijski odbor 2006. godine utemeljio Hrvatski fair play odbor koji svojim djelovanjem doprinosi zaštiti i unapređenju vrijednosti športa i olimpizma.

Potvrda tome je upravo organizacija ovih važnih skupova koju nam je povjerio Europski fair play pokret, a za koje su prijavljeni sudionici iz preko 25 europskih zemalja - predstavnici europskih športskih organizacija, ministri nadležni za šport, znanstvenici i istraživači, predavači članovi Europskog fair play pokreta, studenti, učenici Istarske i Primorsko-Goranske županije, njihovi nastavnici, športaši, treneri i brojni drugi predstavnici športskih udruga.

Hrvatski olimpijski odbor ove godine slavi posebnu obljetnicu, 20. godišnjicu osnivanja, pa upravo stoga raduje činjenica da se baš u toj godini održava kongres koji promovira načela fair playa, tolerancije i drugih vrijednosti športa te istražuje i potiče nove mogućnosti razvoja športske kulture. Fair play, koji svoje porijeklo vuče iz športa, nije isključivo njegov esencijalni element, već je postao i općenitija filozofija poštovanja drugih i poštovanja pravila, ne samo na športskim terenima, već i šire.

Posebno bih želio zahvaliti pokroviteljima ovog međunarodnog skupa: predsjedniku Republike Hrvatske prof.dr.sc. Ivi Josipoviću, Europskim olimpijskim odborima, međunarodnoj udruzi *International Council of Sport Science and Physical Education* (ICSSPE) te Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske, kao i suorganizatoru ovoga skupa, našem partneru Gradu Poreču te svima ostalima koji su svojim velikim trudom i entuzijazmom pomogli uspješnoj pripremi i organizaciji ovih događanja.

Svim sudionicima Kongresa želim uspješan i ugodan rad te što kvalitetnije sudjelovanje u raspravi teme ovogodišnjeg Kongresa: *“Je li šport dio kulture: fair play kao dio športske kulture”*.

dr.sc. Zlatko Mateša
predsjednik Hrvatskog olimpijskog odbora

welcome speeches

Ladies and Gentlemen, esteemed guests, honourable colleagues,

it is my utmost honour and pleasure to wish a sincere welcome to all the participants of the 17th European Congress of Fair Play and the 17th General Assembly of the European Fair Play Movement, which are being held in Poreč, the town of sports and a partner of the Croatian Olympic Committee.

Croatian Olympic Committee, as one of the fourteen founders of the European Fair Play Movement founded in May 1994, was successfully and systematically involved in the promotion of the values of fair play on the principles of tolerance and mutual respect in all forms of sport. To this cause, the Croatian Olympic Committee founded the Croatian Fair Play Committee in 2006 which contributes to the protection and improvement of the values of sport and Olympism. This is supported by the organisation of these important congresses which was entrusted to us by the European Fair Play Movement, and for which over 25 European countries applied for - the representatives of European sports organizations, ministries in charge of sports, scientists and explorers, lecturers members of the European Fair Play Movement, students, pupils of Istria and Primorje-Gorski Kotar Counties, their teachers, athletes, coaches and many other representatives of sports associations.

Croatian Olympic Committee celebrates a special anniversary this year, the 20th anniversary of its founding, and this is why I am especially pleased by the fact that this is the year when we are holding the congress which promotes the principles of fair play, tolerance and other values of sport and which investigated and promotes new options of development of sports culture. Fair play, which draws its origin in sports, is not exclusively its essential element, but has become a more general philosophy of respecting others and respecting rules, not only at sports courts, but even wider.

I would especially like to thank the sponsors of this international congress: the President of the Republic of Croatia, prof. Ivo Josipović, Ph.D. the European Olympic Committees, the international association *International Council of Sport Science and Physical Education* (ICSSPE) and Ministry of Science, Education and Sports of the Republic of Croatia, as well as the co-organizer of this assembly, our partner, the town of Poreč, and everyone else who have helped to organize and prepare this event through their hard work and enthusiasm. I wish a successful and pleasant work to all the participants of the Congress, as well as quality participation in the debate of this year's theme of the Congress: *"Is sports part of culture: fair play as part of sports culture."*

Zlatko Mateša, Ph.D.
President of the Croatian Olympic Committee

Poštovani športski prijatelji, kolege ferplejovci,

U najkraćim crtama želim vam predstaviti Hrvatski fair play odbor (HFPO), njegov program i aktivnosti. Iako je Hrvatski olimpijski odbor (HOO) jedan od osnivača Europskog *fair play* pokreta, na području *fair playa* nije bilo većih aktivnosti do osnivanja Hrvatskog fair play odbora (HFPO-a) 2007. godine. Odbor broji 15 članova. Od početnih teškoća i lutanja u traženju modela djelovanja, Odbor danas sudjeluje u promociji *fair playa* u obrazovnim ustanovama i na športskim natjecanjima djece i mladih od predškolskog uzrasta do fakulteta kroz plakate, majice i nagrade, a surađuje i s vladinim i nevladinim tijelima nadležnim za poslove prevencije nasilja, edukacije, športa i športske kulture.

Postavljen je link na webu HOO-a i Hrvatskog zbora sportskih novinara s ciljem informiranja javnosti o radu Odbora, prijavljivanja podviga *fair playa* u Republici Hrvatskoj, promicanja *fair playa* i isticanja pozitivnih, ali i negativnih pojava u športu. Kruna djelovanja našeg Odbora je organizacija 17. Europskog fair play kongresa i Generalne skupštine u Poreču. Izlaganja i rasprave na ovom Kongresu pokušat će odgovoriti na glavno pitanje i samu temu Kongresa, odnosno je li šport dio kulture, te analizirati *fair play* kao dio športske kulture. Ova pitanja će biti dodatno obrađena u okviru četiri teme kroz predavanja i kratke prezentacije. Sva iskustva iznesena kroz predavanja i prezentacije pojedinih tema te način promocije i provođenja projekata *fair playa* u različitim društvenim i kulturnim sredinama, poslužiti će prije svega u obrazovanju djece i mladih športaša kako bi u mirnoj i ugodnoj atmosferi športskih treninga i natjecanja mogli uživati u njima, bilo kao aktivni sudionici, bilo kao gledatelji i navijači u ozračju prijateljstva i snošljivosti, a treba učiniti sve da odjeci ovog Kongresa nađu pozitivnu reakciju i među trenerima, športskim radnicima, roditeljima, sponzorima i novinarima.

Ako uspijemo napraviti makar i samo mali korak u smjeru ovih stremjenja, moći ćemo ovaj Kongres ocijeniti uspješnim, a da bismo u tome uspjeli, svi sudionici moraju u tome pomoći vlastitim radom i angažmanom u svojim sredinama, na čemu se svima unaprijed zahvaljujem i želim puno uspjeha u daljnjoj promociji športa kroz toleranciju i *fair play*. U ime Hrvatskog fair play odbora i u svoje osobno ime, želim vam ugodan boravak u našem prelijepom Poreču i uspješan rad na 17. Europskom fair play kongresu.

Biserka Perman,
predsjednica HFPO

welcome speeches

Esteemed sports friends and fair play colleagues,

I would like to use this opportunity to briefly present to you the Croatian Fair Play Committee (HFPO), its program and activities. Although the Croatian Olympic Committee (HOO) is one of the founders of the European Fair Play Movement, there were no major activities in the area of fair play before the establishment of the Croatian Fair Play Committee (HFPO) in 2007. The Committee has 15 members. The Committee has come far from its initial difficulties and wanderings during the search for its operational model. Today the Committee participates in the promotion of fair play in schools and at sporting competitions of children and adolescents, from the pre-school to university levels. The promotion is implemented with the use of posters, T-shirts and awards, and the Committee also cooperates with both governmental and non-governmental organisations responsible for violence prevention, education, sports and sports culture.

A link was put on the HOO and the Croatian Sports Journalists Association web pages with the aim of informing the public about Committee activities, reporting fair play achievements in the Republic of Croatia, promoting fair play and emphasizing the positive, but also the negative occurrences in sport. The crowning achievement of our Committee is the organisation of the 17th European Fair Play Congress and General Assembly in Poreč.

The presentations and discussions during the Congress will try to tackle the main issue and theme of the Congress - is sport a part of culture - and analyse fair play as a part of sports culture. These issues will be discussed at further length through lectures and short presentations subdivided into four topics.

All the experiences expounded upon through the lectures and presentations of individual topics, as well as the means of promotion and implementation of fair play projects in diverse social and cultural environments, will be used primarily in the education of children and young athletes, so that they can enjoy the sports practices and competitions in a peaceful and pleasant atmosphere, both as active participants or as audience members and supporters, all in an air of friendship and tolerance. Furthermore, we should do everything in our power to make the conclusions of this Congress resonate to a positive response among coaches, sports workers, parents, sponsors and journalists.

If we could make just a small step in the direction of our above stated aspirations, we could judge this Congress a success. In order to realise those aspirations, all the participants must aid this cause with their own work and dedication in their

s welcome speeches

own environments, to which end I thank all of you in advance and I wish you great success in the further promotion of sports through tolerance and fair play.

On behalf of the Croatian Fair Play Committee, and on my own behalf, I wish you a pleasant stay in our beautiful Poreč and a successful 17th European Fair Play Congress.

Biserka Perman
Croatian Fair Play Committee President

Je li šport
dio kulture:
Fair Play kao
dio športske
kulture

Sport As a Part
of Culture:
Fair Play As a
Part of Sports
Culture

Prof. dr. sc. Franjo Prot

Europski Taekwondo Savez Hrvatskog Olimpijskog Odbora
Kineziološki fakultet, Sveučilište u Zagrebu (e-mail: pipo@kif.hr)

KULTURA MIRA – FAIR PLAY JE JEDINI NAČIN

Glavni cilj je predstaviti i razmotriti *fair play* u športu i globalnu mirovnu politiku u kontekstu izgradnje kulture mira kao doprinosi aktivnosti športskih organizacija na međunarodnoj i nacionalnoj razini. Na temelju odgovornosti aktivnosti svake pojedine osobe, spominju se neki izvanredni doprinosi pojedinih umjetnika, znanstvenika, humanista i športaša (športaša i športašica). Daje se počast g. Philipu Noel-Bakeru, dugogodišnjem predanom radniku za međunarodni mir i suradnju, te se daje "IZJAVA O SPORTU" koji je pripremila I.C.S.P.E u suradnji s U.N.E.S.C.O.-m nakon savjetovanja s uključenim vladama i privatnim organizacijama. Etička pitanja te pitanja *fair play* su inkorporirana u normativnu strukturu i svakodnevno prakticiranje športa na međunarodnoj i nacionalnoj razini. Spominju se glavne vladine i nevladine organizacije kao: UN, UNESCO, IOC, FISU, ICSSPE, CIPF, EFPM, EU, i druge, njihove inicijative, praksa i pripadajući dokumenti i rezolucije o *fair play*u. Agenda „Šport za razvoj i mir“ dobila je zamah zajedno s produktivnim rezultatima aktivnosti Međuagencijske radne skupine za Šport za razvoj i mir pod nazivom „Šport za razvoj i mir: Prema milenijskim cjevima“ omogućili su daljnje aktivnosti. Došlo je do integracije Tajništva međunarodne radne skupine za Šport za razvoj i mir (SDP IWG) u Ured Ujedinjenih naroda za Šport za razvoj i mir.

Doprinosi moralnom razvoju pojedinca se prepoznaju kao najvažnija dobrobit prakticiranja pojedinog športa. Stoga bi se *fair play* kao najviši etički princip i moralno djelovanje pojedinca u športu trebao prepoznati kao glavni cilj u športskom obrazovanju za inicijativu globalnog mira. Među faktorima koji mogu promicati sofisticiranije moralno zaključivanje, važnima se čine: promatranje ostalih razloga na naprednijim razinama, i rasprava o moralnim pitanjima s kolegama, učiteljima i roditeljima.

Kako bi postali aktivniji partner u inicijativi za globalni mir, Međunarodne športske federacije te njihove članice nacionalni savezi, kao i svi povezani pojedinci, moraju se povezati i surađivati sa svim relevantnim vladinim, nevladinim organizacijama i tijelima koja podupiru i promiču *fair play* u športu na trajnoj bazi, a tamo gdje je to moguće te na način koji najviše odgovara upornom doprinosu globalnom miru u svijetu. Predstavljena su stvarna iskustva unutar taekwonda, jednog od najpopularnijeg športa borilačkih vještina, kojeg predvodi Svjetska taekwondo federacija.

Ključne riječi: *fair play*, mir, kultura mira, športski odgoj i obrazovanje

Prof. dr. sc. Franjo Prot

European Taekwondo Union Croatian Olympic Academy
Faculty of kinesiology, University of Zagreb (e-mail: pipo@kif.hr)

THE CULTURE OF PEACE – FAIR PLAY IS THE ONLY WAY

The main objective is to present and discuss on fair play in sport and global peace policy in the context of building culture of peace as contributing from the activities of sports organizations on International and national level. Based on responsibility of every individual persons activities some exceptional contributions of individual artists, scientists, humanists, and sportists (sportsmen and sportswomen) are mentioned. The tribute is paid to Mr. Philip Noel-Baker, lifelong ardent worker for international peace and co-operation, and „DECLARATION ON SPORT prepared by I.C.S.P.E. in cooperation with U.N.E.S.C.O. after consulting the Governments and private organizations concerned“. Ethical and fair play issues are incorporate in normative structure and everyday sport practice on international and national level. Principal governmental and non governmental organizations liken: UN, UNESCO, IOC, FISU, ICSSPE, CIFP, **EFPM**, EU, and some others, their initiatives, practice and their respective documents and resolutions on fair play are mentioned. The Sport for Development and Peace agenda gained momentum and productive results of activities of Inter-Agency Task force on Sport for Development and Peace entitled „Sport for development and Peace: Towards the Millennium Goals“ enabled further activities. Integration of the Secretariat of the Sport for Development and Peace International Working Group (SDP IWG), into the United Nations Office on Sport for Development and Peace took place.

Contributions to the individuals' moral development are recognized as one of the most important benefits of particular sport practice. So the fair play as highest ethical principle and individual's moral act in sport should be recognized as main objective in sports education for global peace initiatives. Among the factors which can promote more sophisticate moral reasoning: observing the others reason at more advancing levels, and discussing moral issues with peers, teachers and parents; seems to be of importance.

In order to become the more active partner in global peace initiative, International sports federations and its members national associations, as well as all respective individuals involved have to connect and cooperate with all relevant governmental, non-governmental organizations and bodies which support and promote fair

play in sports on the permanent basis, and where it is possible and in the way which is the most appropriate persistently to contribute to the global peace in the world. Actual experiences from the inside of taekwondo sport, one of the most popular of martial art sports, governed by World taekwondo federation are presented.

Key words: fair play, peace, culture of peace, sports education

Katarina Raczova

Klub fair play Slovačkog olimpijskog odbora
(e-mail: katarina.raczova@utanet.at)

“ŠPORT + OBRAZOVANJE = OLIMPIJSKE VRIJEDNOSTI” – PRENOŠENJE OLIMPIJSKIH VRIJEDNOSTI NA ZAIGRAN NAČIN

Bez obzira što su šport i kultura dva različita područja, imaju mnogo toga zajedničkog. Vjerojatno nitko neće zanijekati važnost ovih područja koja ona imaju u evoluciji čovječanstva u prošlosti, sadašnjosti i budućnosti. Oba bi trebala zadržati svoju bit zaigranost i kreativnost te promovirati prijateljstvo između natjecatelja i naroda tnmim također. Predstavnici obje strane su figure za svoje zemlje vis-a-vis njihove vlastite države i stranih zemalja. Međutim, oni se danas suočavaju s velikim izazovom kako ostati bitan u svakodnevnom životu zajednice. Trenutna komercijalizacija predstavlja ozbiljnu prijetnju njihovim unutarnjima moralnim vrijednostima. Odgovor na pitanje je jednostavan – kroz pravilno obrazovanje. Engleske novine „The Guardian“ objavile su istraživanje, prema kojem će djeca koju se uči o ljudskim pravima, manje mučiti svoje kolege iz razreda. Ipak, nitko nije spreman na ove male, jednostavne korake. Ali kako možemo očekivati da naša djeca razumiju rasizam, seksizam, ako ne čitaju o njemu?, ako ga ne iskuse; oni ga neće moći pravilno iskomunicirati.

Športske aktivnosti i kultura sumnjive vrijednosti se stalno promovira putem elektroničkih medijal. S druge strane, sve je manje djece aktivno uključene u šport što posljedično uzrokuje mnoštvo problema: pretilost, krvožilne bolesti... Šport i kultura imaju zajedničke vrijednosti. Najbolji način kako u život unijeti poštovanje, *fair play*, kavalirstvo, solidarnost je jednostavno iskusiti. Dobro je kada dijete vidi svoj omiljen tim, koji se sastoji od pripadnika različitih nacionalnosti, kako zajedno pobjeđuje i/ili gubi.

Obrazovanje, osnovni aspekt, se ne skriva samo u školama, on je *svačija briga*. Ono je ključ za borbu protiv očaja, a s time se mora započeti rano i trebalo bi biti zabavno. Današnja tehnologija nam nudi mnoge načine kako to postići i potrebno je kombinirati sve što djeca vole i upravo to je cilj mojeg projekta kojeg podupire Slovački olimpijski odbor: moderna verzija klasične društvene igre, uključujući aspekte računala koje djeca vole i povezivanje toga sa športom, znanje logičkog zaključivanja, humor i kreativnost. Stoga, izradili smo metodu učenja djece o olimpijskim vrijednostima kroz zabavu – prijateljstvo, izvrsnost, poštovanje – one koje smatram najvažnijima.

Ključne riječi: olimpijske ideje, kultura, sport, obrazovanje, društvena igra, kreativnost

Katarina Raczova

Club Fair play of the Slovak Olympic Committee
(e-mail address: katarina.raczova@utanet.at)

Sport as a Part of Culture: Fair Play as a Part of Sports Culture

“SPORT + EDUCATION = OLYMPIC VALUES” - CONVEYING OLYMPIC VALUES IN A PLAYFUL WAY

While sport and culture are two different fields, they have a lot in common. Probably nobody denies the importance of these areas for the evolution of humankind in the past, present and future. Both of them should retain their essence of playfulness and creativity and should promote friendship among players and among nations as well. The representatives of both are figureheads for their countries vis-à-vis their own nation and foreign countries. Nevertheless, they face a big challenge nowadays to remain essential in the everyday life of the society. The current commercialization of both poses a serious threat to their inherent moral values. The answer to this question is quite simple – through proper education. The English newspaper The Guardian published a survey, saying that the more children are taught about human rights, the less likely they are to bully their classmates. It's so easy, isn't it. Yet, nobody seems to be willing to do these small, easy steps. But how can we expect our children to understand racism, intolerance, sexism, if they don't read about it, they don't experience it; they aren't able to communicate it properly.

Sport activities and culture of dubious value are pouring out through electronic media continuously. On the other side less and less children actively do sports or have a profound knowledge of culture. This causes plenty of problems, including obesity, musculoskeletal conditions and unable to read and understand what they read.

Sport and culture share one common topic: values. The best way to bring to life respect, fair play, chivalry, solidarity is by simply experiencing them. It's good when a kid sees his favorite football team, consisting of different nationalities, win and lose together. It's even better, to experience it by him- or herself.

Education, the core aspect is not simply schools but everybody's business. It is the key to fight desperation, and with this we have to start early and it should be funny. Today's technology provides us with many ways to achieve that and we

short presentation

must combine everything children like and exactly that was the aim of my project supported by the Slovak Olympic Committee: a modern version of a classic board game, including what children like about computers and linking it to sport, logic thinking knowledge, humor and creativity. Thus, we created a playful way of educating children about the Olympic values – friendship, excellence, respect - that I consider most important.

Keywords: Olympic ideas, culture, sports, education, board game, creativity

Morana Gruden Paliković

Hrvatski fair play odbor

(e-mail: morana.palikovic-gruden@zg.t-com.hr)

ŽENE U ŠPORTU SU PRAVI IZAZOV ZA FAIRPLAY POKRET

Žene i muškarci, športaši i športašice, dijele prostor športskih terena kao i radost bavljenja športom. Dolazeći u svijet športa, približno se nalaze u jednakom broju slično zainteresirani bez obzira na njihov spol. U odabiru intenzivnijeg bavljenja športom, dakle kad se radi o klupskom pa onda i vrhunskom športu, malu prednost ostvaruju muškarci športaši. Kad se analiziraju vrhunski rezultati, ostvarene medalje, pogotovo one olimpijske, opet su izjednačeni; pri čemu može se dogoditi da u nekim godinama ima više osvajačica tih medalja i više postignutih vrhunskih rezultata, a onda, u nekim drugim vremenima, mogu to biti i športaši. Iz navedenog može se zaključiti:

- žene prihvaćaju i vole šport jednako kao i muškarci,
- žene su uspješne u športu jednako kao i muškarci,
- športaši i športašice čine cjelinu koja se zove šport, u širem smislu športsku obitelj, a onda još u širem športsku kulturu, kulturu uopće i društvo.

Kad se govori o izazovu *fairplay* pokreta, prije svega mislimo na područje gdje žene športašice izostaju kao ravnopravni partneri ili su u nekom smislu diskriminirane. Pri tome možemo navesti najznačajnija mjesta: 1. U upravljačkim strukturama športskih organizacija nema ili barem nema dovoljno žena. Vrhunske športašice nakon završetka športske karijere napuštaju športsku obitelj i traže poslove u drugim područjima. 2. Športska infrastruktura nije u jednakoj mjeri dostupna ženskim ekipama kao što je to dostupno muškima (misli se na ekipne sportove naročito atraktivne za publiku: nogomet, rukomet, vaterpolo). 3. Neravnopravnost i nejednakost u formiranju nagradnih fondova (različite visine nagrada za osvojeno mjesto u ženskoj konkurenciji i muškoj). Šport nije jednako sigurno mjesto za žene športašice kao što je to za muškarce športaše (jer ih se povremeno doživljava kao seksualni objekt). Biti fer - širiti *fairplay*, biti dio kulture koja je antidiskriminatorna znači u športu više od rezultata. Fernesom se boriti za šport i ravnopravnost i sigurnost u toku priprema za natjecanja i za vrijeme natjecanja pravi je zadatak za športaše i športašice. Borba protiv neravnopravnosti športašica treba postati zadatak športaša i svih onih koji žive i rade unutar športa. To je izazov jer je to zajednički posao. Žene ne mogu postati ravnopravne ako u športskoj obitelji

nemaju podršku muškaraca. *Fairplay* shvaćen u širem smislu nije samo fernesna na športskom borilištu, nego mora postojati u svim segmentima koji prate šport, a to znači u upravljanju, obrazovanju, razvoju, u pripremama, na natjecanjima i stvaranju športske kulture i njenog utjecaja na društvo.

Trenutak je da se sjetimo žena medaljistica i njihovih rezultata, u ukupnim uspjesima športa u Hrvatskoj, prvenstveno Janice Kostelić, zatim Blanke Vlašić, Snježane Pejčić, Sandre Šarić, Martine Zupčić.

Ključne riječi: šport, žene, *fairplay*, neravnopravnost, infrastruktura, nagrade

Morana Gruden Paliković

Croatian Fair Play Committee

(e-mail: morana.palikovic-gruden@zg.t-com.hr)

WOMEN IN SPORTS ARE A TRUE CHALLENGE FOR FAIR PLAY MOVEMENT

Men and women, sportsmen and sportswomen, they all share sports courts as well as the joy of playing sports. By entering the world of sports, they are nearly all equally interested regardless of their sex. While choosing more intense forms of playing sports, whether it is club or top sports, small advantage goes to sportsmen. When we analyze top results, the numbers of won medals, especially Olympic ones, are on the same level again; where it can be the case that in some years, women have won more of these medals and achieved more top results, but then again, in some other years, men have. A conclusion can be made from all of the above:

- Women accept and love sports equally as men,
- Women are successful in sports equally as men,
- Sportsmen and sportswomen are a part of a whole called sports, and in a wider sense they make a sports family, and in even wider sense, sports culture, culture in general and society.

When referring to the challenge of fair play movement, we primarily mean the area where sportswomen are left out as equal partners or are discriminated in some sense. We can name the most important segments: 1. Managerial structures of sports organizations, there are no women or at least not enough of them. Top sportswomen after the completion of their sports carrier leave the sports family and seek employment in other areas. 2. Sports infrastructure is not equally available to women's teams as it is to men's (this implies team's sports especially attractive for the spectators: football, handball, water polo). 3. Inequality in forming of award funds (different amounts of awards for titles in women's competitions and men's). 4. Sports is not a safe place for sportswomen as it is for sportsmen (because they are often experienced as sex objects). To be fair – to spread fair play, to be a part of culture that is anti-discriminatory means more in sports than the results. To fight for sports and equality and safety by fairness in the course of preparations for competitions and during competitions is a true mission for sportsmen and

short presentation

sportswomen. Fighting inequality of sportswomen should be the task of all sportsmen and all those who live and work within sports.

This represents a challenge because it is a joint activity. Women cannot become equal if they don't have the support of men in sport family. Fair play in a wider sense is not just fairness at sports field, but it must be present in all the segments of sports, and this means in management, education, development, preparations, at competitions and in the creation of sports culture and its influence on the society. This is a moment to evoke the memory of women trophy-holders and their results in the total success of Croatian sports, primarily Janica Kostelić, Blanka Vlašić, Snježana Pejčić, Sandra Šarić, Martina Zupčić.

Key words: sports, women, fair play, inequality, infrastructure, awards

Yutaka Miura

Hokkaido Edukacijski fakultet, Japan
(e-mail: miura.yutaka@a.hokkyodai.ac.jp)

ŠPORT KAO DIO KULTURE U JAPANU – KULTURNI ZNAČAJ U KOLEGIJU STUDIJA PREDMETNE NASTAVE

Godine 2008. „Studij predmetne nastave: tjelesna i zdravstvena kultura“ revidiran je i novi studij će započeti u potpunosti sljedećeg travnja (2012). Na ovom novom studiju, stavka („Omogućiti studentima da razumiju važnost športa kao kulture“) je novo uvedena na trećoj godini. Cilj ove studije je razjasniti važnost športa kao dijela kulture u novom kolegiju koji je osnovan kod svake nastave tjelesne i zdravstvene kulture. Kulturna važnost športa u „Studij predmetne nastave“ Teorija športa i tjelesnog i zdravstvenog obrazovanja (sadržaj):

„Omogućiti studentima da razumiju važnost športa kao kulture“. 1) Šport je važan za vođenje kulturnog života i bolje kvalitete života, 2) Olimpijada, međunarodni športski događaji i njima slični igraju važnu ulogu u međunarodnoj dobroj volji te miru u svijetu, 3) Šport zbližava ljude premošćivanjem razlika u etnicitetu, državi, rasi, spolu i hendikepu.

„Važnost športa kao kulture“ se sastoji od sljedećih tri dijela: (1) Kulturna važnost športa u današnjem životu – Omogućiti studentima da razumiju značaj kulturne važnosti športa u današnjem životu, koji ljudima daje mogućnost zdravog uma i tijela i sretnog života uz nešto radi čega ljudi žive, te koji omogućuje bogate odnose s ljudima i opušteni samostalni razvoj. (2) Kulturna uloga koju igraju međunarodna športska natjecanja – koja će studentima omogućiti da razumiju Olimpijske igre i međunarodne športske događaje i slično, igraju glavnu ulogu u međunarodnoj dobroj volji i globalnom miru govoreći im o obrazovnoj važnosti prema kojoj je šport dio etičkih vrijednosti ljudi širom svijeta, te da je uključen u produbljuje zajedničkog razumijevanja ljudi.

(3) Kulturno djelovanje športa koji spaja ljude - Kako bi se ljudima omogućilo da razumiju kako šport zbližava ljude tako da nadilazi razlike u etnicitetu, zemlji, rasi, spolu, hendikepu, dobi, regiji i klimi. Karakteristika „Važnosti športa kao kulture“ je : obrazovna važnost, etičke vrijednosti, međusobno razumijevanje, međunarodna dobra volja i mir u svijetu. Pretpostavlja se da iza ovoga stoje utjecaji kao što su „Zapisi Opće konferencije (UNESCO 1978.), „Povelja o novim europskim sportovima (1992.) i Olimpijska povelja (2004.).

Ključne riječi: olimpijsko obrazovanje, kultura Japana, kolegij studija, fair play, razredni plan

Yutaka Miura

Hokkaido University of Education Ashikawa, Japan
(e-mail: miura.yutaka@a.hokkyodai.ac.jp)

SPORTS AS A PART OF CULTURE IN JAPAN - CULTURAL SIGNIFICANCE IN THE COURSE OF STUDY FOR LOWER SECONDARY SCHOOLS

In 2008, "The course of study for lower secondary schools: physical education" was revised and a new course of study will take effect completely next April (2012). In this new course of study, the item ("*To enable the students to understand the significance of sports as culture*") has been newly-established in 3rd grade. The aim of this study is to clarify a significance of sports as a part of culture in the new course of study which is the basic policy of all health and physical education classes. Cultural significance of sports in "The course of study for lower secondary schools" Theory of sport and physical education (contents): "*To enable the students to understand the significance of sports as culture*" 1) Sports are important for leading a cultural life and living better, 2) The Olympics, international sports events and the like play a major role in international goodwill and world peace, 3) Sports bring people together people by transcending differences in ethnicity, country, race, gender and handicaps.

"The significance of sports as a culture" is comprised of the following three contents:

- (1) The cultural significance of sports in present-day life - To enable the students to understand the important cultural significance of sports in present-day life, which provide people with the opportunities of healthy mind and body to send a happy life with something to live for, rich human relationship and relaxed self-development.
- (2) Cultural role played by international sports competitions - To enable the students to understand the Olympic Games and an international sports events and the like play a major role to the international goodwill and the global peace by telling an educational significance that sports are involved and ethical value to people all over the world, and deepening the mutual understanding of people.
- (3) Cultural working of sports that connect people - To enable the students to understand sports bring people together people by transcending differences

short presentation

in ethnicity, country, race, gender, handicaps, ages, regions and climates. The characteristic of "The significance of sports as a culture" is : educational significance, ethical value, mutual understanding, international goodwill and world peace. It is guessed that there are influences such as "Records of the General Conference (UNESCO, 1978) ", "The New European Sports charter (1992)" and "Olympic Charter (2004)" in this background.

Key words: Olympic Education, culture Japan, course of study, fair play class plan

Mediji
i nasilje u
športu

The Media
and the
Violence in
Sport

Jura Ozmec, prof.

Sportska televizija

(e-mail: jura.ozmec@sptv.hr)

JE LI ŠPORT DIO KULTURE I GDJE SU U TOME MEDIJI?

Što športski mediji imaju za poručiti ili reći kulturi (i obratno) u Hrvatskoj? Zašto nas to uopće zanima?

Prvo – zato da pokušamo locirati TKO u medijima danas radi, tko o športu piše, postoji li granica morala, kulture ili nekulture?

Drugo – tko vodi medije?

I treće – kakav doista utjecaj imaju mediji u športu na podržavanje i prenošenje kulture, ali i obrazovanja iz postojećeg sustava u medije, kako bi postali dio iste te kulture?

Domaća medijska scena, prepuna je senzacionalizma. Naslovi po novinama ističu stvari o kojima u tekstovima uopće nema govora. Stvari se izvlače iz konteksta i stvaraju se skandali tamo gdje ih nema. Pa i u športu. Svi se odmičemo od realnosti, a umjesto osnovnih vrijednosti, posebno bavljenja športom, sve češće čitamo samo o vrhunskim športskim uspjesima povezanim s glamurom ili o lošim rezultatima, začinjnim urnebesnim „pokapanjem“ športaša. Novinari postaju izrazito radikalni, konfliktni, sve su dalje od istine i stvarnosti. Jednostrano „regrutiranje“ mladih športskih novinara većinom iz redova neukih športskih (mahom nogometnih) navijača, dovodi do toga da se propuštaju događaji, ne daje se njihov potpun kontekst. Znanje o temi o kojoj se piše postaje gotovo suvišno, jer nitko provjeru podataka niti ne traži, a informacije iznijete kroz medije postaju neprovjereni nizovi podataka, vrlo često pogrešni. Internet kao izvor podataka mlađi novinari koriste bez ikakve provjere, iznoseći u javnost podatke koje oni misle da bi mogli odgovarati istini. Vrlo često novinarski radovi nastaju samo i isključivo kao potvrda unaprijed zamišljane teme. Uz to, svaka ispravka je gotovo nemoguća misija u današnjim medijima, a demanti postaju sprdnja i pokušava ih se potisnuti iz medija. Jezik „modernih“ novinara, koji su preskočili bilo kakve stupnjeve obrazovanja, posebno socijalnu i kulturnu, a u športu i kompetitivnu notu postaje sirov, hladan. Razvijanje vokabulara nije prioritet niti u školi, ponajmanje u redakcijama.

Pozvano predavanje

Izmišljanja imena i nedostatak lektora ubija vrijednost hrvatskoga jezika, a time i naše tradicionalne vrijednosti. Mediji danas još uvijek igraju ključnu ulogu u stvaranju i razvoju demokratske kulture, dakle i kulture općenito.

Da bi to doista tako i bilo, potrebno je:

- Shvatiti da klizimo u propast
- Priznati da smo neobrazovani
- Osvijestiti ljudske i športske vrijednosti sadržane u temelju obrazovanja i razvoja kulture, cijele nacije, posebno najmlađih.

Ključne riječi: obrazovanje novinara, senzacionalizam, mediji – šport – kultura.

Jura Ozmec, Prof.

Sports Television
(jura.ozmec@sptv.hr)

IS SPORT A PART OF CULTURE AND WHERE DO THE MEDIA STAND IN RELATION TO THE ISSUE?

What is the message the sports media wish to impart on the culture (and vice-versa) in Croatia? Why are we even interested?

Firstly - to try to determine WHO works in the media today, who is writing about sports, is there a line between morals, culture and the lack thereof?

Secondly - who runs the media?

And thirdly - what influence do the sports media really have on supporting and propagating culture, but also education, from the existent system into the media in order for them to become part of the same culture?

The domestic media scene is overrun with sensationalism. Newspaper headlines emphasize details not even covered in the articles. Things are taken out of context and scandals are made where there are none. The same goes for sport. We are all moving farther away from reality and, instead of fundamental values, especially values of practising sports, increasingly often we read only of top sport successes linked with glamour or bad results spiced with hilarious “disses” of athletes. Journalists become exceptionally radical, confrontational, moving further away from the truth and reality. By “recruiting” young sports journalists, mostly from the ranks of unschooled sports (predominantly football) supporters, events are missed and an overall context is not provided. Knowledge of the topic becomes almost superfluous because nobody requires facts to be checked, and the pieces of information published in the media become unverified strains of data, often erroneous. Younger journalists use the Internet as a data source without verification, and consequently publish the information they believe might be true. Articles are often written only and exclusively to validate a preconceived topic. Furthermore, any kind of correction in today’s media is almost an impossible mission, with retractions becoming a joke that the media tries to suppress. The language of “modern” journalists - who have skipped all levels of education, especially of a social and cultural kind, and who in sports also lack the competitive tone - becomes raw and cold. Vocabulary development is not even a priority in schools, and much less in

Called lecture

newsrooms. Inventing names and the lack of proofreaders is killing the Croatian language, and with it our traditional values.

The media today still have a key role in the creation and development of a democratic culture, and therefore of culture in general. To truly realise that claim, we must:

- Realise we are on the road to ruin
- Admit we are uneducated
- Awaken the human and sports values contained in the foundations of education and cultural development for the benefit of the entire nation, and especially the children.

Keywords: education of journalists, sensationalism, media - sport - culture.

Yannis Daras

Novinar, Predsjednik UEPS-a (Europsko udruženje sportskih novinara)
Real FM Radio, Direktor komunikacija u gradu Haidari
(e-mail: flyingreporter@hotmail.com)

NOGOMET I ŠPORT KAO AMBASADORI MORALNIH VRIJEDNOSTI.

Uloga ove prezentacije je zaključiti da li šport, posebice nogomet, može djelovati kao posrednik između kultura, kao sredstvo moralne promjene, ili kao ambasador moralnih vrijednosti. Tiče se uloge športa – posebno nogometa – u društvu, te kako šport / nogomet povezuju nacije, neprijatelje, zemlje, muškarce i žene, mlade i stare.

Za vrijeme trajanja utakmice, pitanja rase, religije i statusa nestaju: ne postoji razlika između zatvorenika i redovnika, Engleza i Sudanca. Zato jer svi igraju isti šport. Šport je jednak bilo da ga igrate na otoku Fiji, ili u izbjegličkom kampu. Ako netko postiže zgoditak, osjeća se jednako u Khartoumu ili u Brazilu. Može se u trenu uključiti, bilo gdje. Dobar strijelac postiže golove svugdje. Nogomet je uvijek ista osnovna scena.

Ova zbirka pokazuje kako su duboki korijeni nogometa, koliko se oni šire, i kako kultura nogometa prelazi svaku granicu nacionalnosti, rase ili religije. Ovaj portfelj slika Magnuma kombinira ljepotu same igre, slavlje nogometa u njegovom najširem smislu, kao i fascinantne socijalne uvide u mnoge dijelove svijeta kroz više od polovice stoljeća.

Ove fotografije pokazuju paradoksalnu istinu: ljudi su ljudi u čitavom svijetu, samo žive u različitim uvjetima. Velika neobičnost suvremenog nogometa je da su gledatelji izvođači u jednakoj mjeri kao i sami igrači. Ljudi se oblače i bojuju i nose čudne predmete na glavama, kao da je u tijeku srednjovjekovni karneval. Za nekoliko minuta ćete vidjeti tri Jamajčanke, koje jedva da imaju nešto na sebi, kako inspiriraju svoj tim u vrijeme poraza 5-0 protiv Argentine.

Ključne riječi: sport, nogomet, ambasador, moralne vrijednosti, kultura

Yannis Daras

Journalist, Real FM Radio, Communication Director in City of Haidari
(e-mail: flyingreporter@hotmail.com)

FOOTBALL AND SPORTS AS AN AMBASSADOR OF MORAL VALUES

The role of this presentation is to determine whether sports and especially football could work as a Mediator between Cultures, as an agent of moral change, or an ambassador of moral values. It concerns the role of Sports -and especially football- in society, how sports football connects nations, enemies, countries, men and women, young and old people.

For the duration of the game, race and creed and status vanish: There is no difference between a prisoner and a monk, an Englishman and Sudanese. Because everyone play the same game. The game is the same whether you are playing it, in Fiji Island or in a refugee camp. If man is scoring, he feels the same emotions in Khartoum or in Brazil. Everywhere he would be able to join in instantly. A good goalscorer scores anywhere. Football is always the same essential scene.

This collection shows how deep the roots of football run, how wide they are spread and how football culture crosses every boundary of nationality, race, religion. This portfolio of images of Magnum, combines the beauty of the game itself, the celebration of football in its widest sense, as well as a fascinating social insight into many parts of the world over a period of more than half of a century.

These photos show a paradoxical truth: people are people the world over, they just live in different conditions. A great oddity of modern football is that spectators are just as much performers as the players. People dress up and paint themselves silly things on their heads, as if at a medieval carnival. You will see in a few minutes, three Jamaican women, dressed in almost nothing, inspiring their team to a 5-0 defeat against Argentina.

Keywords: sport, football, ambassador, moral values, culture

Marin Šarec

Sportska televizija
(e-mail: marin.sarec@sptv.hr)

Ivana Lukačić

Hrvatska radio-televizija
(e-mail: ivana.lukacic@hrt.hr)

FAIR-PLAY U HRVATSKIM MEDIJIMA

Što je, zapravo *fair-play* i prepoznaju li ga hrvatski mediji? Primjeri nam daju za pravo dati negativan odgovor na ovo pitanje.

Nagradu Sportskih novosti za *fair-play* je, tako, 1998. godine dobio direktor hrvatske ženske stolnoteniske reprezentacije Ante Bučo. On je osobno otišao po ruske stolnotenisačice zadržane na granici zbog problema s vizama i omogućio im odigravanje utakmice Europske lige protiv naše reprezentacije. Bez njegove intervencije Ruskinje ne bi stigle na utakmicu i izgubile bi bez borbe. To je *fair-play* potez u punom smislu tog značenja, no u našim medijima skoro i nije zabilježen.

Dvije godine kasnije *fair-play* potezom godine proglašena je akcija Gorana Ivaniševića na Olimpijskim igrama u Sydneyu. On je svojim novcem kupio ulaznice za dizanje utega i podijelio ih navijačima Nikolaja Pešalova. To ni prema kojim kriterijima nije bio *fair-play* potez, no hrvatski mediji su mu dali golem prostor i spominjali su ga mjesecima.

Jednako velik prostor dobio je i anonimac koji je za vrijeme utakmice Hrvatska – Brazil na Svjetskom nogometnom prvenstvu u Njemačkoj 2006. usprkos jakim mjerama osiguranja i visokoj ogradi utrčao na teren berlinskog Olympiastadiona. U domovini Hrvatskoj je proglašen herojem, a zahvaljujući medijskoj prezentaciji svojeg (ne)djela dobio je i ponudu za zaposlenje.

Hrvatski mediji, dakle, ne znaju prepoznati istinski *fair-play* potez i ne možemo očekivati da svojim čitateljima, gledateljima i slušateljima promoviraju *fair-play* i sportaše koji se ističu *fair-play* ponašanjem. Sasvim je izvjesno da je akciju promoviranja *fair-playa* nemoguće provesti bez medija i njihovog velikog utjecaja na javnost i javno mnijenje. Putem tiskanih medija informacije dolaze do 5 do 10 posto hrvatske populacije, najgledanije televizijske emisije postižu preko 20 posto gledanosti, dok utjecaj internetskih portala još nije ni istražen u cjelosti.

Evidentno je, dakle, da je za novinarstvo kakvo trenutačno jest *fair-play* u športu nedovoljno zanimljiva tematika i nešto što, prema mišljenju vlasnika i urednika, ne prodaje novine. U *fair-playu* nema ni „žutila“, ni „crnila“, pa ono nije ni na

marginama, a kamo li u središtu zanimanja naših medija. Iz ovog je članka vidljivo da će se s tim problemom susresti svi kojima je cilj promovirati fair-play.

Jedna od zadaća Hrvatskog fair-play odbora i institucija koje promiču *fair-play* trebala bi, dakle, biti prezentacija *fair-playa* na način koji bi bio privlačan medijima. *Fair-play* potezi moraju biti predstavljeni kao zanimljive, uzbudljive i dramatične sportske priče, a nikako ne kao gola faktografija. Takve priče treba medijima nuditi jer je malo vjerojatno da će ih oni sami prepoznati. Rješenje je, dakle, u drukčijem pristupu fair-playu i drukčijoj prezentaciji *fair-playa*.

Ključne riječi: fair-play, prepoznavanje, mediji, prezentacija

Marin Šarec

Sports Television
(e-mail: marin.sarec@sptv.hr)

Ivana Lukačić

Croatian Radio-Television
(e-mail: ivana.lukacic@hrt.hr)

FAIR PLAY IN THE CROATIAN MEDIA

What is fair play and do the Croatian media even recognise it? Based on examples, we can rightly claim the answer to this question to be negative.

The “Sports News” fair play award was, in 1998, awarded to the director of the Croatian women’s table tennis team Ante Bučo. He personally went to collect the Russian table tennis team detained at the border due to problems with their visas, thus enabling them to play the European League matches against our team. Without his intervention, the Russians would not have been able to attend the matches and would have had to forfeit. It was a fair play action in the full sense of the term, but it was barely noted in our media.

Two years later, the annual fair play award was given to Goran Ivanišević for his actions at the Sydney Olympic Games. With his own money, he bought weightlifting event tickets and gave them to Nikolaj Pešalov supporters. It was not a fair play action by any means, but the Croatian media gave it great coverage and it was mentioned for months.

Equally ample coverage was given to an anonymous man who, in spite of strong security and a high fence, managed to run onto the pitch of the Berlin Olympiastadion during the 2006 Croatia vs. Brazil match at the Football World Cup in Germany. In Croatia he was glorified as a hero and, thanks to the media presentation of his (mis)conduct, he was even offered employment.

The Croatian media are, therefore, unable to recognise a true fair play action and cannot be expected to promote fair play or the athletes who exemplify fair play behaviour to their readers, viewers and listeners. It is fairly evident that fair play cannot be promoted without the media and the enormous influence they exert on the public and the public opinion. The printed media reaches 5 to 10 percent of the Croatian population, the best viewed television programmes achieve ratings of over 20 percent, while the influence of Internet portals has not been fully studied.

It is therefore evident that, for journalism at its present state, fair play in sports is not an interesting topic but something that, according to owners and editors, does not sell newspapers. There is nothing tabloid-worthy in fair play, neither gossip nor

Short presentation

tragedy oriented. Not only is the topic not a focal interest of our media, it is barely even relegated to the margins. This paper makes it evident that anyone who wishes to promote fair play will have to face this problem.

One of the tasks of the Croatian Fair Play Committee and the institutions promoting fair play should, therefore, be to present fair play in such a way to make it appealing to the media. Fair play actions should be presented as interesting, exciting and dramatic sports stories, and not just bare facts. The stories should be offered to the media because it is highly unlikely that they will be able to recognise them by themselves. The solution is, therefore, a different approach to fair play and a different presentation of fair play.

Keywords: fair play, recognition, media, presentation

Mr. Sc. Slađana Tošić

Pedagoški fakultet u Jagodini,
Univerzitet u Kragujevcu, Srbija
(e-mail: sladjana.tosic@yahoo.com)

Zoran Delibašić

Kineziološki fakultet,
Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska

ŠPORT I MEDIJI

Šport kao najraširenija društvena djelatnost uglavnom se promatra s aspekta natjecanja, rezultata, pobjeda i poraza. U tom smjeru je fokusirana pozornost najvećeg dijela institucija koje se bave organiziranjem rada sportskih čimbenika, a posebno klubova, sekcija, sportskih saveza i društava. Tijekom povijesti ljudskog roda šport je oduvijek imao odgovarajuću funkciju u društvu i najčešće je korišten u političke, ekonomske i antropodestruktivne svrhe. Navijači, organizirani i financirani od sportskih klubova, ali i nekih segmenata vlasti koji nisu vidljivi javnosti, uz sportaše predstavljaju glavne aktere scensko - sportskih predstava. Promatrači su jedna od najbrojnijih grupa - specifični roboti koji mogu satima gledati, uglavnom televizijske prenose i snimke sportskih predstava, a nemaju formiran kritički odnos prema medijskim sadržajima, pa su samim tim podložniji i više izloženi njihovim štetnim posljedicama. U suvremenom društvu masovni mediji su vrlo moćni i svojim načinom izražavanja imaju presudnu ulogu ne samo u napuštanju nekih obilježja tradicionalne kulture već i stvaranju nove - audiovizualne kulture.

U radu se definira pojam medija, športa i principa na kojima se zasniva koncept prisutnosti sporta u medijima. Medijski sadržaji koji posebno zanimaju gledatelje su šport i sportska događanja. Utjecaj medija u području športa je predmet mnogobrojnih dosadašnjih istraživanja.

Predmet rada usmjeren je na utjecaj medija na odabir stila života, ponašanje gledatelja i odgovara na pitanje na koji način se medijska ponuda odražava na usmjerenje i sportske aktivnosti gledatelja.

Cilj rada je predstavljanje moći medija, koja se ogleda kroz mogućnosti odabira riječi i slika prilikom nekog izvještavanja, a koje mogu bitno promijeniti viđenje nekog događaja.

U zaključku autori upućuju na to da mediji preko gledatelja, odnosno, konzumenata medijskih sadržaja, oblikuju stil života i primenu sportskih aktivnosti i imaju sve veći utjecaj na vrijednosti i obrasce ponašanja gledatelja.

Ključne riječi: šport, masovni mediji, navijači, sportaši

Sladjana Totic, M.A.

Faculty of Pedagogy in Jagodina,
University of Kragujevac, Serbi
(e-mail: sladjana.totic@yahoo.com)

Zoran Delibašić

Faculty of Kinesiology,
University of Zagreb, Croatia

SPORT AND MEDIA

Sport as the most common social activity is seen mainly in terms of competitions, results, victories and defeats. This is the direction that most of the institutions involved in the coordination of participants in the athletic fora, especially clubs, sections, sports associations and societies focus their attention. Throughout history sports have always played a role in society and have most frequently been used in political, economic and anthro-destructiv purposes. Sports fans who are organized and funded through sports clubs and some segments of government that are not visible to the public, alongside athletes are the main actors on the stage of sports performance. Observers are one of the largest groups - specific robots that can spend hours watching mostly TV broadcasts and recordings of sport performance, and they have formed a critical attitude towards media content and are therefore more susceptible and exposed to their harmful effects. In contemporary society, mass media is very powerful and its manner of expression plays a crucial role not only in the abandonment of some features of traditional culture but also in creating new ones - audio-visual culture.

The paper defines the concept of Media and Sport and the principles on which the concept of presence is based sports media. Media content that viewers are particularly interested in sports and sporting events. Media influences within the sport are the subject of numerous studies. The subject of the work focuses on the impact of media on the choice of lifestyle, behavior monitors and responds to the question of how the media affects the offer guidance and sports observer. The aim is to introduce the power of media, which is reflected in the possibility of selection of words and images when reporting any, which may fundamentally change the perception of an event.

In conclusion, the authors suggest that the media over the observer, ie, consumers media, shape the life style and application of sports activities and exercise greater influence on the values and behavior patterns of the observer.

Keywords: sports, mass media, fans, athletes

Željko Mataja, prof.

(e-mail:zeljko.mataja@zg.t-com.hr)

ŠPORT I NASILJE U NJEMU

Boriti se za pravdu, protiv korupcije ili nasilja uz poziv građana, znači poticati članove društva na sukob s nadležnim institucijama koje se brane od odgovornosti zbog neučinkovitosti mjera za njihovo suzbijanje. Nasilje ne traži borbu nego suzbijanje mjerama koje štite njegovo nastajanje zbog mogućih posljedica. No, suzbijanje se vrši prije svega odgojem u kojem se neodgojeni javno osuđuju i sankcioniraju. U svakom slučaju društvo koje štedi na odgoju njegovi članovi plaćaju policiji i sudu.

Udruge svjedoče o neučinkovitosti sustava, a naziv „borba“ nesvjesno daje do znanja da se za odgovornost postupaka vodi rat protiv anonimnog protivnika.

Neprimjereno je kategorizirati nasilja u navijačke skupine ili u skupine koje brinu o djeci, o ženama, pa onda o malo starijoj djeci, da bi se danas već i pogled prema nekoj osobi mogao označiti ugrožavanjem nečije osobnosti. Nasilje nije potrebno definirati, nego prepoznati kao čin koji ugrožava mir i dostojanstvo građana. Šport nije generator nasilja, ali neodgovornoj vlasti često koristi za prebacivanje odgovornosti zbog vlastite nedjelotvornosti.

Kao što nema smisla napadati liječnike za zdravlje naroda ili psihologe za mentalno stanje nacije, jednako nema smisla spočitavati športu nasilje koje se javlja na gledalištima i poglavito na našim stadionima. Spram svega što se događa u našem društvu, pa naravno i u športu čini se nevinim u odnosu na odgovornosti institucija kojima je povjereno gospodarstvo, a posljedično i djelatnosti koje mu služe.

Mediji, u tom smislu, nisu bezazleni. Najave tzv. derbi utakmica nazivaju se utakmicama visokog rizika uz korištenje vojne terminologije. Treneri se tretiraju kao vojskovođe koji se nadmudruju taktičkim i strateškim potezima. Športski se objekti nazivaju borilištima, a utakmice se proglašavaju bitkama ili sukobima. Neke bitke se najavljuju borbom do zadnje kapi krvi. Izgubljene utakmice se doživljavaju kao porazi koji se ponekad tretiraju kao sramni, a pobjede se slave kao veličanstvene. Dakle, retorika kojom se služi veći dio medija više priliči ložačima vatri na kojoj se podgrijava publika, griju se mediji, a gore stadioni. Kad toj činjenici dodamo športske izvjestitelje ili komentatore koji su većinom oficijelni navijači, lako je zaključiti

da je svaka utakmica, da parafraziramo, dio ratne doktrine (Klauzssewitz) ili nastavak igre drugim sredstvima.

Najkraće, nasilje je pojava koja deklinira od društvenih normi, a njene kvalifikacije, kad su mediji u pitanju, ima dvije kvalifikacije koje nameću novinari ili voditelji emisija. Jedna je politička, a druga psihološka. Učinkovita je samo represivna!

Ključne riječi: borba, nasilje, mediji i terminologija

Željko Mataja, prof.

(e-mail:zeljko.mataja@zg.t-com.hr)

SPORT AND VIOLENCE IN SPORT

To fight injustice, corruption or violence with the help of the citizens means to provoke the public into a conflict with the competent authorities who deny responsibility for the ineffective measures with which to subdue them. Violence should not be fought, it should be quelled with measures implemented to prevent both it and its possible consequences from occurring. However, the most important stem in quenching violence is education through which the ill bred are publicly judged and sanctioned. In any event, the members of a society which tries to skimp on education pay their dues to the police and in court.

Associations testify of the inefficiency of the system, and the term “fight” subconsciously informs us that a war is waged against an anonymous opponent to be held accountable for his actions.

It is inapplicable to categorise violence into football supporter groups or child-caring groups, support groups for women, adolescent groups, which can today lead to instances when merely referring to a person might be construed as jeopardising their personality. Violence does not need to be defined, it must be recognised as an action jeopardising the peace and dignity of citizens. Sport does not generate violence, but irresponsible governments often use it to shift the blame of their own inefficiency.

Just as it is nonsensical to attack doctors for the health of the people, or psychologists for the mental state of the nation, it is equally nonsensical to blame sports for the violence which occurs in the stands and especially on our stadiums. When compared to everything that occurs in our society, including sports, the aforementioned violence appears innocent in comparison to the responsibilities of the institutions entrusted with the economy, and consequently of the business activities that serve it.

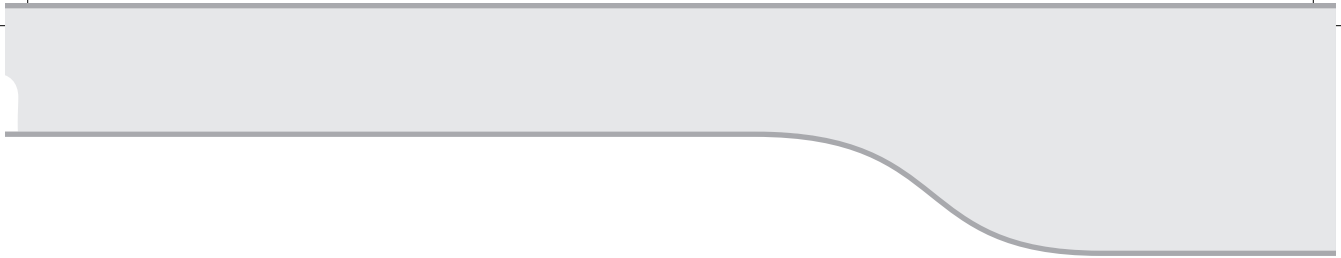
In that sense, the media are not harmless. The so-called derby matches are, using military terms, qualified as high-risk matches. Coaches are treated as military commanders engaged in tactical battles and strategy manoeuvres. Sports facilities are re-named as battle grounds, and matches become battles or clashes. Some battles are announced as ‘fights to the bitter end’. Lost matches become defeats which are sometimes treated as shameful, and victories are glorified as magnificent. The

Short presentation

rhetoric used by the majority of the media seems befitting to stokers of flames with which to warm the audience, heat the media and torch the stadiums. If we add sports reporters or commentators (most of whom are official supporters) to the mix, it is easy to conclude every match to be part of a war doctrine (to paraphrase Klauzsewitz), or an extension of the match using other means.

To conclude, violence is an aberration from the social norms and, when the media are concerned, it can be qualified in two ways imposed by journalists or television hosts. One qualification is political, and the other psychological. The only effective qualification is the repressive one!

Keywords: fight, violence, media and terminology

Fair Play i
ponašanje
navijača

Fair Play and
Behaviour of
Supporters

Gilad Weingarten, Dr.Sc.

Zinman College, Wingate Institut, Izrael
(e-mail: hgew@013net.net)

FAIR PLAY I PONAŠANJE GLEDATELJA

U prvom dijelu ove osnovne ideje, predstavljene su tri epizode koje se tiču *fair play* igre i ponašanja športskih gledatelja, tj. ponašanjem gledatelja na Svjetskom atletskom prvenstvu u Stuttgartu, finalima skoka u dalj u Sydneyu 2000.-te, te prije finala na 200 m u Ateni 2004. Preuzeti su iz četrdesetogodišnje komentatorske karijere autora, uključujući 10 Olimpijskih igara. Slijedi ih doktorska disertacija Bar-Ava u kojoj je detaljno proučeno nasilno ponašanje košarkaške publike u Jeruzalemu. Zaključci ove prilično jedinstvene disertacije dali su nove uvide u takvo ponašanje, na primjer, dosljedne pozitivne korelacije između razine obrazovanja i intenziteta verbalnog nasilja.

Drugi dio predstavlja primjere iz realnog života dvaju izraelskih nogometnih klubova - Hapoel Beer-Sheva i Bnei Yehuda-Tel Aviv. Kod oba, opisani su procesi i metode konvertiranja izuzetno agresivnih nasilnih gledatelja u one koji slijede civilizirane normative.

Treći dio prezentacije bavi se pitanjem kako definirati *fair play* gledatelja športa, te budućim trendovima bihevioralne dileme športskih gledatelja. Prvo se govori o nedavnoj taksonomiji Giulianottija o ljubiteljima nogometa, s posebnim naglaskom na novo-nastale "hladne-konzumente", "Flaneur" tipove, čija prisutnost na nogometnom stadionu raste u razmjeru s "hiperkomodifikacijskim" procesom športa. Ovaj tip, čija prisutnost na stadionu nije odveć dobrodošla, primarno je zainteresirana u kvalitetu igre, razine talenta, i finese igre, a ne emocionalnog aspekta. Nadalje, citira se nekoliko eksperimentalnih studija koje su objavili Bushman i kolege u medijsko-psihološkoj literaturi. Rezultati ovih eksperimenata dosljedno podupiru negativan učinak TV nasilja prema ukidanju istovremenih oglasa odmah nakon njihovog izlaganja, kao i o odgođenom sjećanju kod mladih i zrelih muškaraca i žena. Takav fenomen može uskoro spriječiti financijska ulaganja u TV reklame koje se emitiraju u vrijeme nasilnih športova, i ovu prijetnju ne mogu ignorirati športski vođe, čija je ekonomska osjetljivost dobro razvijena.

Ovakva zapažanja mogu služiti kao temelj za optimizam po pitanju *fair play* ponašanja športskih gledatelja.

Ključne riječi: Olimpijada, košarka, stvarno-životno, nogomet, „Flaneur“, povlačenje reklama, optimizam

Gilad Weingarten, Ph.D.

Zinman College, Wingate Institute, Israel
(e-mail: hgew@013net.net)

FAIR PLAY AND SPECTATORS' BEHAVIOR

In the first part of this keynote speech, three episodes associated with fair play and sport spectators' behavior are presented, i.e., the spectators' behavior at the World Athletic Championship in Stuttgart, the long jump finals in Sydney 2000, and prior to the 200 m finals in Athens 2004. These are taken from the author's 40-year career of television commentating, including 10 Olympic Games. This is followed by Bar-Av's Ph.D. thesis in which the violent conduct of Jerusalem basketball spectators is thoroughly studied and analyzed. The findings of this rather unique dissertation shed new light on such behavior, for example, consistent positive correlations between the level of education and intensity of verbal violence.

The second part presents real-life examples of two Israeli football clubs – Hapoel Beer-Sheva and Bnei Yehuda-Tel Aviv. In both the processes and methods of converting extremely aggressive-violent spectators into civilized-normative ones are described.

The third part of the presentation deals with the question of how we define sport spectators' fair play, and with future trends of the sport spectators' behavioral dilemma. Firstly, Giulianotti's recent taxonomy of football followers is discussed, with special emphasis on the newly-emerging "cold-consumer", "Flaneur" type, whose presence in the football stadium is growing in congruence with the "hypercommodification" process of sport. This type, whose presence in the stadium is not very welcome, is primarily interested in the quality of the show, the talent level, and the finesse of the game, rather than in the emotional aspects. Secondly, several experimental studies published by Bushman and colleagues in the media-psychology literature are cited. The findings of these experiments consistently support the negative effect of T.V. violence on the recall of simultaneous advertisements immediately following their exposure, as well as on delayed memory in young and mature males and females. Such a phenomenon may soon prevent financial investment in T.V. ads broadcast during violent sports, and this threat cannot be ignored by sport leaders, whose economic sensitivity is very well developed.

Such observations may serve as a basis for optimism as far as fair play behavior of sport spectators is concerned.

Key words: Olympics, basketball, real-life, football, "Flaneur", ad-recall, optimism

Prof. dr. sc. Dražen Lalić

Fakultet političkih znanosti, Sveučilište u Zagrebu
(e-mail: drazen.lalic@gmail.com)

FAIR PLAY I NASILNIČKO PONAŠANJE NOGOMETNIH NAVIJAČA U SUVREMENOJ HRVATSKOJ I DRUGIM ZEMLJAMA JUGOISTOČNE EUROPE

U radu se analizira prisutnost *fair play* i nasilja u ponašanju nogometnih navijača i njihovih skupina u Hrvatskoj i drugim zemljama nastalima nakon raspada bivše Jugoslavije. To je ponašanje ponajprije pojavni oblik navijačke subkulture koja je u tom dijelu Europe nastala prije trećinu stoljeća. Od tada do danas ona je postala veoma snažna i popularna među mnogim mladima, pa i utjecajna u športskom i javnom životu. Medijska i druga razglašenost navijačke subkulture u tim zemljama ponajviše je vezana za nasilničko ponašanje njenih ekstremnih sljedbenika, pa istaknuti stručnjaci svrstavaju Srbiju i Hrvatsku među četiri europske zemlje (ostale dvije su Poljska i Italija) u kojima je posljednjih nekoliko godina problem nogometnoga huliganizma posebno izražen. Radi se o složenoj subkulturi, koju je bez obzira na brojne izgrede pogrešno izjednačavati s nasiljem kao oblikom dezintegracije društva. Naime, ona ostvaruje neke važne pozitivne socijalizacijske i druge integrativne učinke; više je određena *fair play*om nego što je to široj javnosti poznato: mnogi navijači su tolerantni spram drugih aktera športa, pa i prema simpatizerima suparničkih klubova. Specifični *fair play* čak dolazi do izražaja i u tučnjavama (nerijetko unaprijed dogovorenima) između ekstremnih pripadnika skupina koje uglavnom ne rezultiraju teškim posljedicama za zdravlje i život sudionika. Slijedom doprinosa Petera Marsha sa Sveučilišta u Oxfordu i nekih drugih istraživača, takvo je ponašanje moguće interpretirati okolnošću da mnogi mladi navijači prihvaćaju simboličko (ritualno) nasilje koje nije usmjereno ozbiljnijem ozljeđivanju suparnika, već njihovom ponižavanju. Istraživanja su pokazala kako je simboličko nasilje dominantno prisutno kad se osnova rivalstava odnosi na klupske, gradske i regionalne različitosti. S druge strane, opasnosti za izbijanje stvarnoga nasilja s teškim posljedicama naročito su velike kad se osnova suprotstavljanja, slijedom penetriranja političkih tenzija u svijet navijaštva, odnosi na međuetnička i druga politička neprijateljstva. U ponašanju pripadnika navijačkih skupina na prostoru bivše Jugoslavije u posljednjih desetak godina moguće je uočiti prisutnost obje navedene vrste nasilja. Međutim, kolektivno iskustvo vezano za

Pozvano predavanje

ratove iz devedesetih godina prošloga stoljeća i uglavnom neuspješno odvijanje procesa suočavanja s prošlošću, u sinergiji s nekim političkim (raširenost političkog ekstremizma, neuspješnost javne politike suzbijanja toga nasilja i ostali) i društvenim (ekonomska kriza koja posebno ometa životne tokove i perspektive mladih, i slično) čimbenicima, utječu na to da posljednjih godina dolazi do povećavanja stvarnoga nasilja. To je povećavanje prisutnije u Srbiji (petorica poginulih) i Bosni i Hercegovini (dvojica) gdje je već došlo do najtežih posljedica navijačkih sukoba, nego u Hrvatskoj i Sloveniji gdje do sada u takvim izgredima još ni jedna osoba nije izgubila život.

Ključne riječi: nogomet, navijači, supkultura, fair play, simbolično nasilje, stvarno nasilje

Prof. Dr. Sc. Dražen Lalić

Faculty of Political Science, University of Zagreb
(e-mail address: drazen.lalic@gmail.com)

FAIR PLAY AND VIOLENT BEHAVIOUR OF FOOTBALL SUPPORTERS IN MODERN CROATIA AND OTHER COUNTRIES OF SOUTH-EASTERN EUROPE

This paper analyses fair play and the violent behaviour of football supporters and their groups in Croatia and other countries formed after the breakup of Yugoslavia. Such behaviour primarily manifests within the football supporters' subculture, which formed in this part of Europe a third of a century ago. Since then, it has become very strong and popular among the youth, but also influential in sport and public life. The media coverage and other types of coverage of the football supporters' subculture in these countries are primarily linked to the violent behaviour of the extreme followers, so therefore esteemed experts list Serbia and Croatia among the four European countries (the remaining two being Poland and Italy) in which football hooliganism has become especially prominent in recent years. It is a complex subculture which, regardless of the numerous incidents, should not be equated with violence as a form of disintegration of society. Namely, it realises some of the important positive socialisation and other integration effects; it is more defined by fair play than the general public realises: many supporters are tolerant of other participants in the sport, even the supporters of rival clubs. A specific kind of fair play is evident even in fights (which are often pre-arranged) between the extreme members of the groups, the fights in most cases not seriously jeopardising the health and lives of participants. In view of the contributions by Peter Marsh of Oxford University, and other researchers, the aforementioned behaviour may be interpreted by the circumstance that many young football supporters accept the symbolic (ritual) violence which is not directed towards causing serious injuries to rivals but towards their humiliation. Research has shown symbolic violence to be dominant when the rivalry is based on club, city and regional differences. However, the danger of real violence with serious consequences is particularly high when the basis of the conflict, following the penetration of political tensions into the world of supporters, refers to inter-ethnic and other political hostilities. One can note the presence of both of the aforementioned types of violence in the behaviour of football supporter group members in former Yugoslavia in the past

Called lecture

decade. However, the collective experience connected to the wars of the 1990s and the predominantly unsuccessful process of confronting the past, in synergy with certain political (widespread political extremism, failure of public policies to quell such violence, and others) and social factors (economic crisis which particularly perturbs lives and the perspectives of the youth, etc.), all influenced the increase of real violence in recent years. The increase is more apparent in Serbia (five dead) and Bosnia and Herzegovina (two) where lethal consequences of supporters' conflicts have already occurred, than in Croatia and Slovenia where, in similar incidents, no lives have yet been lost.

Keywords: football, supporters, subculture, fair play, symbolic violence, real violence

Ioannis Psilopoulos

Glavni tajnik EFPM-a (Europski fair play pokret)
(e-mail: ipsilopoulos@tellas.gr)

MOŽE LI POSTOJATI FAIR PLAY U ŠPORTU U DANAŠNJEM DRUŠTVU?

Rad pokušava definirati i formulirati pitanje o mogućnosti poboljšanja statusa športa u 21. stoljeću u Europi i u svijetu kroz *fair play* principe i vrijednosti. Nakon analize socijalnih parametara, koji su relevantni za šport i svakodnevni život, rad pokušava dati neke odgovore na problem, uglavnom ispitujući učinke koje obrazovanje i represija mogu ponuditi kao i protusile koje takve napore mogu spriječiti. Protusile koje proizlaze iz državnih vlasti, medija, športskih službenika, legalnog i ilegalnog klađenja, ekonomske krize itd.

Ono što imamo danas je socijalno bogatstvo zaustavljeno između kulture i politike, bogatstvo koje očajnički pokušava pronaći način kako se razviti i poboljšati bez obveze sudjelovanja u bilo izmišljenom ili stvarnom konfliktu ekonomskih interesa. Unatoč činjenici da mi svi obožavamo šport i veličamo njegove vrijednosti, postoje prijetnje kao što je doping, nasilje, namještanje rezultata, pranje novca itd. koji blate njegovo ime.

Nasilje i ostalo postalo je važnije od samog športa a kolektivna i/ili individualna agresivnost je značajnija od rezultata utakmice ili natjecanja!

Šport je u svojoj biti natjecanje pojedinaca ili timova. Šport je spektakl u svom organiziranom obliku, i posljedično, postoje gledatelji koji prisustvuju događanjima i stoga je logično imati povremenu transformaciju entuzijazma i agresivnosti prema nasilju.

Ali realni problem nije jedan navijač. Problem je sam sustav, koji dozvoljava organiziranje klubova navijača (ili su to udarne snage?) koje je teško kontrolirati, u ime razvoja i širenja športskih vrijednosti.

Doći do konkretnih zaključaka nije lako. Stoga, obuhvat ovog rada je otvoriti debatu za buduće EFP kongrese.

Ključne riječi: društvo, šport, navijači, nasilje, fair play

Ioannis Psilopoulos

EFPM General Secretary

(e-mail: ipsilopoulos@tellas.gr)

CAN WE HAVE FAIR PLAY IN SPORT IN TODAY'S SOCIETY?

The paper tries to define and formulate a question regarding the possibilities of improving the status of Sport in the 21st century society in Europe and world wide via the fair play principles and values..

Following an analysis of the social parameters, relevant to sport and every day life, the paper tries to give some answers to the problem, mainly examining the effects that education and repression can offer and the counter forces that obstruct such efforts. Counter forces that stem out of the state authorities, the media, the sport officials, the legal and illegal betting, the economic crisis etc.

What we have today is a social wealth blocked between culture and politics, a wealth that tries desperately to find a way to develop and improve without the obligation to take part in an either fictitious or actual conflict of economic interests. And despite the fact that we all adore sport and extol its merits, there are menaces such as doping, violence, match fixing, money laundry etc. to blot on its name.

Violence etc. has become more important than sport itself and the collective and/or individual aggressiveness more significant than the result of a match or a competition!

Sport in its essence is competition of individuals or teams. It is a spectacle in its organized form and, consequently, there are spectators to attend the events and it is thus very logical to have occasionally a transformation of their enthusiasm and aggressiveness to violence.

But the real problem is not the single fan. The problem is the system itself, which permits the establishment of difficult to control fan clubs – or rather striking forces? - in the name of the development and wide-spreading of sport values.

To reach concrete conclusions is not an easy task. Therefore, the paper ´s scope is to open the debate for the future EFP Congresses.

Key words: society, sport, fans, violence, fair play

Prof. dr. Jolanta Kowalska, Arkadiusz Kaźmierczak

Odjel tjelesne i zdravstvene kulture Fakulteta
edukacijskih znanosti, Sveučilište u Lodzu
(e-mail adresa: jolanta.kowalska@uni.lodz.pl)

FAIR PLAY I NAVIJAČKO PONAŠANJE - PROJEKT “JA SAM FER” U POLJSKOJ

U gradu Lodzu u Poljskoj, osmišljen je projekt kojim bi se učinkovito promicalo pozitivno ponašanje u športu i životu unutar okvira koncepta „*fair playa*“. Postoji specifična situacija u Lodz regiji jer postoje dva nogometna kluba (Widzew i LKS) s tisućama navijača te u isto vrijeme s jako opasnim huliganima na obje strane.

Cilj projekta je borba s rasizmom, ksenofobijom i anti-semitizmom kroz promicanje stavova o fair playu u svrhu većeg razumijevanja ostalih kultura, religija i veće tolerancije gledatelja, kao i borba s nasiljem među mladima, evolucija stavova o toleranciji i duh fair playa u svakodnevnom životu i odnosima.

Sam projekt je nastavak pilot programa provedenog u školskoj godini 2009./2010. u četiri osnovne škole u Lodzu – iz različitih regija „koje pripadaju“ različitim klubovima. Pilot projekt dokazao je da je učinkovit u promjeni stavova učenika, stoga su stranke odlučile i dalje sudjelovati.

U veljači 2011., potpisan je novi ugovor. Pozivi na sudjelovanje su poslani u sve javne gimnazije u Lodzu, njihovim učiteljima i učenicima prvih razreda – uključujući tako gotovo 4 000 sudionika (3900 učenika i 86 učitelja). Razlozi za odabir ove dobne skupine su njihovo ponašanje i problemi koju se često pojavljuju unutar njih - smetnje u odnosima, agresija i nasilje u školama. Autori projekta željeli su postaviti preventivno djelovanje prema takvom ponašanju.

Program promjene stavova se sastoji od odabranih sastavnica: „*fair playa*“ radionice u svim školama koje su provodili studenti Sveučilišta u Lodzu i učitelji – koordinatori projekta, organizacija nogometnog turnira za sudionike, organizacija natječaja za najbolje navijače tima i sastanak sa igračima oba nogometna kluba i stručnjacima, općinskim policajcima i policajcima, lokalnim medijima i novinama.

Kao rezultat pilot studije, studenti su svjesni važnosti „*fair playa*“ i mi to pokušavamo pratiti i u životu. Ali ovo nije uvijek jasno definirano i shvaćeno. Stoga je prevladavajuća vrijednost *fair playa* kao elementa obrazovanja prilika kako ispraviti

Short presentation

ponašanje na terenu, stadionu, školi i svakodnevnom životu. Rezultati trenutne provedene akcije će biti poznati nakon studije – sljedeće godine.

Podupiranje pozitivnog ponašanja u športu, na tribinama te u životu, ne bi se smjelo odvijati povremeno, već je potrebno razviti radni model trajnog učenja. Suradnja s mnogim institucijama u projektu “Ja sam fer”, pokazala je da podupire razvoj zajedničke svrhe i njenu provedbu. A promicanje ideje *fair playa* dokazuje se kao je učinkovito i privlačno.

Ključne riječi: navijači, stadionski huligani, promicanje pozitivnog ponašanja, *fair play* u športu i svakodnevnom životu, viša škola

Prof. dr. Jolanta Kowalska, Arkadiusz Kaźmierczak

Department of Physical Education and Health Faculty
of Educational Sciences, University of Lodz
(e-mail address: jolanta.kowalska@uni.lodz.pl)

FAIR PLAY AND SUPPORTERS BEHAVIOUR - PROJECT “I AM FAIR” IN POLAND

A project has been created in Lodz city in Poland- to effectively promote the positive behaviors in sport and life within the framework of the concept of “fair play”. There is a specific situation with the Lodz region because there are two football clubs (Widzew and ŁKS) with thousands of supporters and at the same time, with very dangerous hooligans on both sides.

The objective of the project is to combat racism, xenophobia and anti-Semitism by promoting attitudes of fair play for greater understanding of other cultures, religions and greater tolerance of the public, as well as tackling violence among young people, the evolution of attitudes of tolerance and a spirit of fair play in everyday life and relationships.

The project itself is a continuation of the pilot program conducted in school year 2009/2010 in four primary schools in Lodz- from different regions “belonging” to different clubs. The pilot project proved to be effective in changing the attitudes of the pupils thus the parties decided to cooperate further on.

In February 2011, the new agreement was signed. Invitations to participate were sent to all public grammar-schools of Lodz- their teachers and the students of first classes- including nearly 4,000 participants (3.900 pupils and 86 teachers). The reason for choosing this age group was their behavior and problems noted frequently with them- disturbances in relations, aggression and violence in the schools. The authors of the project wanted to put preventive actions towards such a behavior.

The program of changing the attitudes is constituted by selected components: the “fair play” workshops in all schools conducted by the students of Lodz University and teachers- coordinators of the project, the organization of the football tournaments for participants, the organization of the contest for the best cultural support for the team and finally meetings with players of both football clubs and experts, municipal police officers and police officers, local media and press.

Short presentation

As the results of pilot studies, the students are aware of the importance of the “Fair play” and we are trying to follow it in life. But it is not always properly defined and understood. Hence the prevalent value of fair play as an element of education is an opportunity to correct behavior on the field, stadium, school and everyday life. The results of the current action taken will be known after the study - in the next year.

Supporting positive behavior in sport, in the stands and in life should not be done occasionally, one should develop a working model of continuous learning. Collaboration of many institutions in the project “I am fair” have shown that it favors the development of a common purpose and its implementation. And promoting the idea of fair play is proving to be effective and attractive.

Key words: supporters, stadium hooliganism, promote the positive behaviors, fair play in sport and everyday life, higher school

Andrej Pavlović

Olimpijski odbor Srbije

(e-mail adresa: andrej.pavlovic@oks.org.rs)

MIJENJANJE KULTURE: OBLIKOVANJE PONAŠANJA MLADIH NAVIJAČA

Cilj igre nije samo u pobjedi. Radi se o zadovoljstvu, ljepoti, osjećaju važnosti, a ovaj osjećaj se javlja jednako kod obje strane: igrača i njihovih navijača. Šport za navijače ima jasno vidljive vanjske utilitarne vrijednosti: nedestruktivan način ispuštanja viška energije, socijalna interakcija i usklađivanje kroz identifikaciju sa sportašima, traženje identifikacije i afirmacije ili nadmoći kao nacije. Na ovaj način, javlja se čitav niz moralnih pitanja, s obzirom na to da se fina ravnoteža između užitka u trudu i športa mijenja u šport kao alat za dobivanje ekonomskih sredstava, ostavljajući posljedična pitanja u vezi sa športom - diskriminacija, komercijalizacija, doping, nasilje navijača.

Djeca shvaćaju osnovnu ideju *fair playa* čak i kada ga ne mogu definirati kroz znanstvene termine. Ali, kada ih mentalno i fizički pogurnu njihovi preambiciozni roditelji koji su potaknuti samo komercijalnim potrebama, ili treneri, oni mogu stvoriti mržnju spram športa kojim se bave i početi razvijati destruktivno i antisocijalno ponašanje. Uzimajući *per se* koncept da osoba nije rođena niti dobra niti loša, te da se osoba oblikuje kroz set naučenih vrijednosti, njihov ili njen smisao *fair playa* se samo razvija i učvršćuje. Stoga, Nacionalni olimpijski odbor Srbije odabrao je djecu iz osnovnih škola kao ciljnu skupinu posebno razvijenih programa koji se provode na nacionalnoj razini. Ovi programi se razvijaju ili u suradnji s drugim tijelima ili predstavljaju originalne koncepte koji su uvedeni u praksu koja slavi radost igre, promiče temeljne vrijednosti olimpijskog obrazovanja, služe kao alat za promicanje mira i razumijevanja, te alat koji isključuje nasilje i svaki oblik diskriminatornog ponašanja.

Ključne riječi: fair play, šport, navijači, djeca, diskriminacija

Andrej Pavlović

Olympic Committee of Serbia
(e-mail address: andrej.pavlovic@oks.org.rs)

CHANGING CULTURE: SHAPING YOUNG SUPPORTERS BEHAVIOR

The aim of the game is not just about victory. It is about the pleasure, the beauty, and sense of importance and this sentiment comes for both sides equally: for players and their supporters. Sport for supporters has clearly visible external utilitarian values: nondestructive way of letting out the excess amount of energy, social interaction and harmonization through identification with the athletes, seeking identification and affirmation or supremacy as a nation. In this way, a whole set of moral questions arise, since if the fine balance between the joy of effort and sport is changed into sport as a tool for gaining economical means, leaving as a consequence issues connected to sport – discrimination, commercialization, doping, violence of the supporters.

Children are grasping the core idea of fair play even though they can't define it in scientific terms. But, being pushed, mentally and physically, by their over ambitious parents driven solely by commercial needs, or trainers, they can form animosity for the play they are playing, and start developing destructive and anti-social behavior. Taking *per se* the concept that person is born neither bad nor good, and the person is being formed through set of learnt virtues, his or her sense of fair play is only being developed and affirmed. Therefore, NOC Serbia had chosen children from elementary schools as recipients of specially developed programs that are being conducted on national level. These programs are being developed either in cooperation with other entities or represent original concepts put to practice that celebrate the joy of game, promote core values of Olympic education, serve as a tool to promote peace and understanding, and a tool that excludes violence and any form of discriminatory behavior.

Key words: fair play, sport, supporters, children, discrimination

Prof. dr. Vladimir Rodichenko

Rusija

(e-mail: vladimir.rodichenko@gmail.com)

FAIR PLAY I GLEDATELJI: JEDNOSMJERNA KARTA

Ovaj kratak rad tiče se druge podteme u sklopu tema Kongresa, odnosno, "Fair playa i ponašanja navijača". 1. Natjecatelji vrhunskog športa mogu se smatrati oblikom masovnog pedagoškog utjecaja koji postoji rame uz rame s pojedinačnim i grupnim oblicima. Zato ćemo u sklopu ovog rada, kada govorimo o „gledatelju“ govoriti također i o TV gledateljima. 2. Interes gledatelja za zadovoljenje njegovih/njenih kognitivnih i estetskih potreba, postao je jedan od odlučujućih faktora trenutne skale sustava športskog natjecanja. Stoga su dva postupka ujedinjena: Natjecanja vrhunskih športova vrše utjecaj na gledatelje, a gledatelji utječu na sustav športskog natjecanja. 3. Natjecanja vrhunskih športova ostala bi na razini sredine 19. stoljeća da nema publike ili TV gledatelja. Samo publika i TV gledatelji su u mogućnosti stvoriti financijsku osnovu modernog športa. U stvarnosti, oni su izravno ili neizravno istinski sponzori športa. 4. Princip *fair playa* koristi športska zajednica u vezi s gledateljima samo u smislu zahtjeva za njih. To znači da športska zajednica i Olimpijski pokret ne smatraju da je publiku potrebno smatrati integralnim dijelom. Na primjer, Olimpijska povelja ne definira nikakvu odgovornost prema gledateljima Olimpijskih igara. Riječ „gledatelj“ ne postoji u Olimpijskoj povelji. 5. Stav prema gledatelju u statutima većine Međunarodnih sportskih federacija nije ništa bolja od Olimpijske povelje. Stoga su gledatelji (s gledišta pravne zaštite) najnezaštićenija grupa među ljudima koji su uključeni i u povezani s natjecanjima vrhunskih športova. 6. Sve gore navedeno znači da princip *fair playa* u vezi s gledateljima i navijačima djeluje u jednom smjeru: ne u korist gledatelja i navijača, nego protiv njih.

Ključne riječi: status gledatelja, natjecanje, zakonodavna inicijativa

Prof. dr. Vladimir Rodichenko

Russia

(e-mail: vladimir.rodichenko@gmail.com)

FAIR PLAY AND SPECTATORS: ONE WAY TICKET

This short paper concerns to the second subtopic of the Congress topic, namely «Fair play and supporters behavior». 1. Top sports competitions may be considered as a form of mass pedagogical influence, existing side by side with individual and group forms. This is why in context of this paper when we say «a spectator» we will include also TV viewers. 2. The interest of a spectator in the satisfaction of his/her cognitive and aesthetic needs has become one of the determining factors of the current scale of the system of sports competitions. So two processes are united: top sport competitions influence spectators, and spectators influence the system of sports competitions. 3. Top sports competition would remain at the level of the middle of 19th century without spectators or TV viewers. Only spectators and TV viewers are able to create the financial basis of modern sport. In reality they are directly or indirectly the genuine sponsors of sport. 4. The principle fair play uses by the sport community in connection to spectators only as requirements to them. This means that sports community and Olympic Movement do not consider it necessary to regard spectators as an integral part. For example, the Olympic Charter does not define any responsibility towards the spectators of the Olympic Games. The word «spectator» does not exist in the Olympic Charter. 5. The attitude towards spectators in the statutes of the majority of the International Sports Federations is no better than in the Olympic Charter. So the spectators (from the point of view of legal protection) are the most unsafe group among the people involved in and connected to the top sports competitions. 6. All above means that principle fair play in connection to spectators and to supporters works in only one direction: not in favor of spectators and supporters, and against them.

Key words: spectators' status, competition, legislation initiative

Utjecaj športa
na moralne
promjene
u društvu

Sport as
an Agent of
Moral
Change and
Transfer

Spyros Capralos

Predsjednik Komisije za kulturu i olimpijsko obrazovanje Europskih olimpijskih odbora
(e-mail: efoka@hoc.gr)

ŠPORT KAO SREDSTVO MORALNE PROMJENE I TRANSFERA

Socijalne, obrazovne i kulturne dimenzije koje su ugrađene u šport, odavno su prepoznate od strane Međunarodnog olimpijskog odbora i Europskih olimpijskih odbora. Međunarodni olimpijski odbor i Europski olimpijski odbori promoviraju olimpijske ideale koji su u vezi s razvojem športa povezanog sa širenjem mira i razumijevanja među različitim nacijama i kulturama, kao i s edukacijom mladih. U osnovi je športa proizvesti vrijednosti kao što je timski rad, solidarnost, tolerancija, *fair play*, poštivanje ostalih, usklađivanje s pravilima igre i disciplinama dok u isto vrijeme igra ključnu ulogu u osobnom razvoju i ispunjenju.

Međutim, danas se šport suočava s glavnim prijetnjama koje izviru iz modernog europskog društva: komercijalizacija i s njom povezani pritisak, eksploatacija mladih športaša, doping, rasizam i sve vrste diskriminacije, nasilje, korupcija, pranje novca itd. Sva ova pitanja tvore tzv. „društvo rizika“ (W. Tokarski), koje je postalo glavni problem, posebno za mlade ljude koji se trude stvoriti svoje individualne životne stilove na najbolji mogući način te položiti temelje za obećavajuću budućnost. Nadalje, pojavljuje se jednostavno i bolno pitanje: U društvu gdje je kršenje pravila i zakona, kršenje ljudskih prava i totalnog individualizma gotovo svakodnevna praksa, da li je moguće da šport igra ulogu katalizatora za poboljšanje ljudskog ponašanja. Kako bi pokušali pronaći zadovoljavajuće odgovore na ova pitanja, trebali bismo započeti s definicijom športa i njegovog višeslojnog karaktera.

Ključne riječi: timski rad, solidarnost, tolerancija, *fair play*, nediskriminacija, socijalizacija

Spyros Capralos

Chairman of the EOC Olympic Culture and Education Commission
(e-mail: efoka@hoc.gr)

SPORT AS AN AGENT OF MORAL CHANGE AND TRANSFER

The social, educational and cultural dimensions inherent in Sport have been long ago recognized by the International Olympic Committee and the European Olympic Committees. The IOC and the EOC seek to promote the Olympic Ideals which have to do with the development of sport in relation with the dissemination of peace and understanding among the different nations and cultures, as with the education of young people. It is in the core of Sport to produce values such as teamwork, solidarity, tolerance, fair play, respect for others, compliance with the rules of the game and discipline while at the same time it plays a crucial role in the personal development and fulfillment.

However, Sport nowadays faces major threats and challenges stemming out of the modern European society: commercialization and the related pressure, exploitation of the young athletes, doping, racism and all types of discriminations, violence, corruption, money laundry etc. All these issues create the so-called "risk society" (W. Tokarski), which has become a crucial problem, especially for the young people who struggle to create their own individual life styles in the best possible way and the lay the foundations for a promising future. Consequently, a simple and most painful question is raised: In a society where the violation of rules and laws, the infringement of human rights and the total individualism have become merely an everyday practice, is it feasible for Sport to play the role of a catalyst for the improvement of peoples' behavior? In order to try to find some satisfactory answers to these questions, we should start with the definition of Sport and its multi-faceted character.

Key words: Teamwork, Solidarity, Tolerance, Fair Play, Non discrimination, Socialization

Doc. dr. sc. Renato Matić

Hrvatski studiji, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska
(e-mail: renatomatic@yahoo.com)

FAIR PLAY U ŠPORTU I UTJECAJ NA DRUŠTVENE VRIJEDNOSTI: O INTENZITETU, UNIVERZALNOSTI I MOGUĆOJ UZAJAMNOSTI ODNOSA

Temeljno pitanje ovog rada jest utjecaj *fair playa* u športu na konstrukciju društvenih vrijednosti. Potrebno je odgovoriti na pitanje o intenzitetu i izravnosti takvog utjecaja, a također i na pitanje o mogućoj uzajamnosti takvog društvenog procesa. U uvodnom, prvom dijelu rada definirat će se osnovni pojmovi i postaviti teorijski okvir ove rasprave. To se prije svega odnosi na sociologijski pristup pojmu društvenih vrijednosti i s njima povezanih različitih oblika društvenog djelovanja, stabiliziranih društvenih odnosa i društvenih procesa, s posebnim naglaskom na prepoznavanje onih koordinata, kojima bi se mogla objasniti i razumijeti specifična funkcija *fair playa*, kako u športu tako i u ukupnom društvenom univerzumu. U drugom će se dijelu pokušati odgovoriti na ključno pitanje o karakteru utjecaja *fair playa* u športu na društvene vrijednosti, raspravljajući o stupnju univerzalnosti, takvog odnosa. Pod univerzalnošću odnosa podrazumijeva se odgovor na pitanje gdje se sve mogu prepoznati norme i vrijednosti sadržane u *fair play*, športskom odnosu tj. je li moguće govoriti o zakonu spojenih posuda i prisutnosti takve ideje u ukupnom društvu ili su neki dijelovi društva izolirani, te da se prisutnost ideje *fair playa* i moguća povratna sprega nema nikakvog smisla istraživati. Ujedno će se potražiti i odgovor na pitanje, u kojim je društvenim skupinama ideja *fair playa* više prisutna nego drugdje, te može li se iz gledišta sociologije ponuditi neko ozbiljno objašnjenje takve moguće nejednake rasprostranjenosti. Potom, iz perspektive međusobnog odnosa športa i društva, a pretpostavljajući međusobni utjecaj *fair playa* u športu i pojedinih društvenih aktera izvan područja sporta kao i šireg područja kulture, prodiskutirat će se mogući modaliteti uzajamnosti i eventualno nastajanje stabilnog društvenog odnosa kojeg bi bilo moguće dugoročno sociologijski istraživati.

Na kraju će svakako biti izazovno raspraviti o neiskorištenim potencijalima organizirane promocije ideje *fair playa* i izvan područja sporta, kao i potrebi strategijskog planiranja institucionalizacije *fair play* odnosa, a posebno internalizacije normi i

Pozvano predavanje

vrijednosti sadržanih u *fair play* športskom odnosu, kroz ukupni socijalizacijski proces, a posebno u doba socijalizacije putem institucionalnog odgojnog i obrazovnog djelovanja.

Ključne riječi: društvene vrijednosti, fair play u športu, fair play u društvu, socijalizacija, institucionalizacija

Docent Renato Matic, Ph.D.

Centre for Croatian Studies, University of Zagreb, Croatia
(e-mail: renatomatic@yahoo.com)

FAIR PLAY IN SPORTS AND INFLUENCE ON SOCIAL VALUES: ON INTENSITY, UNIVERSALITY AND POSSIBLE RECIPROCITY OF RELATIONSHIPS

Basic issue of this paper is the influence of *fair play* in sports on the construction of social values. It is vital to answer the question on intensity and directness of such influence, as well as the question on possible reciprocity of such social process. In the introductory, first part of the paper, basic concepts shall be defined, and a theoretical framework of this discussion shall be placed. This primarily relates to the sociological approach to the concept of social values and related various forms of social actions, stable social relationships and social processes, with special emphasis on the recognition of those coordinates which can explain and understand specific function of *fair play*, in sports as well as in total social universe. The second part shall try to answer the key question on the nature of influence of *fair play* on sports on social values, by debating the degree of universality of such a relationship. Under the universality of relationships, there is an answer which implies to the question of where all standards and values within *fair play* and sports relationship can be recognized, or, whether it is possible to talk of the law of joint vessels and presence of such an idea in the total society or some parts of the society are isolated, and that there is no point in researching the presence of *fair play* and possible feedback. Also, we will seek after an answer to the question in which social groups is the idea of *fair play* more present than anywhere else, and is there a possibility, from the viewpoint of sociology, to offer a serious explanation of such possible unequal distribution. Then, from the perspective of mutual relationship of sports and society, and by assuming the mutual influence of *fair play* in sports as a wider area of culture, possible modalities of reciprocity and possible emergence of stable social relationship which could be sociologically explored in long term. Finally, a challenging discussion on unused potentials of organized promotion of the idea of *fair play* even outside the area of sports, as well as the need of strategic planning of the institutionalisation of fair play relationship, and especially the internalisation of norms and values within *fair play* sports relationship, through the total socialisation process, and especially in the age of socialisation via institutional educational activity.

Key words: social values, fair play in sports, fair play in society, socialization, institutionalization

Zrinko Čustonja, prof.

Sveučilište u Zagrebu Kineziološki fakultet, Zagreb, Hrvatska

FAIR PLAY U (HRVATSKOM) DRUŠTVU - JE LI U HRVATSKOJ FAIR PLAY UISTINU VAŽAN?

Koncept *fair play* razumljiv je i poznat u cijelome svijetu, a svoje korijene nalazi u športu. Fair play se može razumijevati i kao moderna humanistička ideja koja se temelji na idealiziranom shvaćanju športa. Smatra se da je ne samo važan element suvremenoga športa već je postao i sastavnim dijelom opće filozofije poštovanja prema drugima i poštivanja pravila te je prihvaćen u mnogim zanimanjima i različitim dijelovima svjetskoga društava. Međutim, na prvi pogled, moglo bi se reći da koncept *fair-play* i nije tako čest i poznat u Hrvatskoj. Naime, niti jedna knjiga o *fair playu* u športu nije objavljena u Hrvatskoj ili na hrvatskom jeziku. U katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, kao i u knjižnici Sveučilišta u Zagrebu Kineziološki fakultet ne postoji knjiga na hrvatskom jeziku koja sadrži pojam *fair playa* u naslovu ili među ključnim riječima. Štoviše niti jedna knjiga nije posvećena niti širim aspektima moralnosti i etike u športu. Niti jedan hrvatski znanstvenik iz područja kineziologije nije objavio niti jedan stručni ili znanstveni rad na temu *fair playa*. Prvi i jedini znanstveni rad koji se bavi *fair playom* u najutjecajnijem i najvažnijem hrvatskom znanstvenom časopisu iz područja kineziologije *Kinesiology* (indeksiran u Social Sciences Citation Index sa faktor utjecaja 0,55) objavljio je 2009. godine belgijski znanstvenik Roland Renson pod naslovom *Fair play: its origins and meanings in sport and society*. U različitim hrvatskim dnevnim listovima i popularnim časopisima nailazimo na pojam *fair play* u različitim kontekstima, ali nismo pronašli šire objašnjenje pojma, njegovu definiciju ili opis širih društvenih vrijednosti koje implicira pojam *fair play* u športu u najpopularnijem dnevnom športskom listu u Hrvatskoj *Sportskim novostima* kao niti u drugim značajnijim športskim časopisima u Hrvatska od 2000. godine do danas. Nadalje, u detaljnim nastavnim planovima i programima dvaju studija kineziologije na Sveučilištu u Zagrebu i Sveučilišta u Splitu *fair play* se ne spominje. Predmeti odnosno sveučilišni kolegiji kao što su etika u športu, olimpiizam ili olimpijsko obrazovanje ne postoje u navedenim nastavnih planovima i programima, a dok su teme poput nasilja, rasizma, tolerancije i netolerancije odnosno općih moralnih i etičkih pitanja u športu u nastavnim planovima i programima marginalizirani. To znači da budući nastavnici tjelesnoga odgoja kao i športski treneri dobivaju malo ili nimalo informacija o *fair playu* i športskoj etici u cjelini tijekom studija. Stoga je teško očekivati da *fair play* i

vrijednosti *fair playa*, kao i tolerancije i nenasilno ponašanje budu dijelovi formalnog obrazovanja mladih odnosno da promicanje *fair playa* igra značajniju ulogu u nastavi tjelesnoga odgoja u školama jer učitelji tjelesnog odgoja i treneri nisu obrazovani ili podržani s odgovarajućim materijalima o vrijednostima *fair playa*. Međutim, bilo bi pogrešno zaključiti kako *fair play* nije prisutan ili važan u hrvatskome društvu. Nekoliko kampanja s ciljem promicanja *fair playa* provedeno je tijekom posljednjih nekoliko godina posebno naglašavajući vrijednosti nenasilnog ponašanja navijača na nogometnim stadionima. Hrvatski olimpijski odbor i Hrvatski fair play odbor također su napravili nekoliko važnih iskoraka u daljnjem širenju vrijednosti *fair playa* među mladima i vrhunskim športašima kao i široj javnosti.

Ključne riječi: fair play, Hrvatska, publicistička djelatnost o fair playu, nastavni planovi studija kineziologije

Zrinko Čustonja, B.A.

University of Zagreb Faculty of Kinesiology, Zagreb, Croatia
(e-mail: zrinko@kif.hr)

FAIR PLAY AND (CROATIAN) SOCIETY - IS FAIR PLAY REALLY IMPORTANT IN CROATIA?

Fair play is a worldwide understood concept, which found its origins in sport. In some way, concept of fair play can be understood as a modern humanistic idea based on and inspired by the idealized thinking of sport, seen as not only an important element of the sport but it has also become a more general philosophy of respect for others and respect for rules, accepted in many professions and world societies. However, one could argue that concept of fair play is not so common or known in Croatia. Not a single book about fair play in sport was ever published in Croatia or in a Croatian language. In a catalog of the National and University Library in Zagreb as well as in the library of University of Zagreb Faculty of Kinesiology there isn't any book written in Croatian language that has term fair play in there title or keywords or even a book that refers to morality in sport in broader sense. Not a single Croatian sport scientist has ever written a professional or scientific paper on fair play topic. First and only scientific paper dealing with fair play in most influential and important Croatian scientific peer-review journal in the field of sport science *Kinesiology* (indexed in Social Sciences Citation Index with impact factor 0.55) was published in 2009 by Roland Renson under the title *Fair play: its origins and meanings in sport and society*. In different Croatian newspapers and popular magazines one can find term fair play in different contexts but we didn't find any definition or broader explanation of the phrase, concept or values of fair play in sport in most popular daily sports newspaper *Sports News* and other sport magazines in Croatia since year 2000. Furthermore in detailed curriculums of the two kinesiology (sport studies) departments at the University of Zagreb and University of Split fair play is not mentioned. Subjects or university courses like *Ethics in Sport*, *Olympism* or *Olympic Education* does not exist in mentioned curriculums and topics like violence, racism, tolerance and intolerance or general moral and ethical issues in sport are on the curriculums margins. This means that future physical educators and sports coaches receive little or no information's about fair play and sport ethics in general. Therefore it is hard to expect that fair play and fair sporting attitudes and values, as well as tolerance and non-violent behavior are parts of formal youth education or that the promotion of fair play

Called lecture

is a part of physical education at schools since physical education teachers and coaches are not educated or supported with adequate materials about fair play values. However, it would be wrong to conclude that fair play is not present or important in Croatian society. Several campaigns have been conducted over a past few years to promote fair play values especially non-violent behavior at the football stadiums. Croatian Olympic Committee and its Fair Play Committee also did some important steps in further dissemination of fair play values among young and top level athletes and general public.

Key words: fair play, Croatia, publishing activity on fair play, the sport studies curricula

Biserka Perman

Predsjednica Hrvatskog fair play odbora
(e-mail: biserka.perman@ri.htnet.hr)

JE LI SUSTAV ŠPORTA PRAVEDAN?

Pod pojmom morala, etike, *fair play*a u športu, obično se misli na provedbu trenajnog procesa i natjecanja kroz poštivanje pravila igre, suparnika, organizatora, voditelja i sudaca, kroz primjenu standarda korištenih sredstava, sprava i pribora koji se koriste u natjecanjima te izbjegavanje i sprečavanje upotrebe nedozvoljenih stimulativnih sredstava, odnosno dopinga.

No, postavlja se pitanje je li sam sustav športa u startu postavljen pravedno i moralno? Pojavljuje li se neravnopravnost i diskriminacija pojedinih športskih saveza, klubova i/ili športaša? Pri tome mislim uopće na sustav športa, dakle organizaciju pojedinih športova, odnosno saveza unutar cjelokupne športske zajednice jedinice lokalne ili područne samouprave i države, međunarodnih sportskih asocijacija te prezentaciju tih športova široj društvenoj zajednici. Također treba u obzir uzeti i ekonomsku stranu športa, odnosno šport kao djelatnost kojom se direktno ili indirektno osigurava egzistencija velikog broja ljudi.

Sustav športa nije pravedan, a nerijetko je i okrutan. Diskriminacija se može vidjeti kroz čitav niz čimbenika: športske saveze, medijsku pokrivenost športova, podjelu na „velike“ i „male“ športove, zakonska regulativa, financiranje i dr. Izgradnja sustava športa na takvim temeljima rezultira smanjenim brojem mladih športaša, upotrebom nedozvoljenih stimulativnih sredstava, više nasilja, odnosno većim zdravstvenim problemima mlade populacije, njihove asocijalnosti i nekomunikativnosti.

Ključne riječi: šport, sustav športa, pravednost, diskriminacija.

Short presentation

Biserka Perman

President of the Croatian Fair Play Committee
(e-mail: biserka.perman@ri.htnet.hr)

IS SPORTS SYSTEM A JUST ONE?

Under the concepts of morals, ethics, fair play in sports, one usually implies the implementation of training process and competition through respect for the rules of the game, competitors, organisers, hosts and judges, though the application of standards of used funds, machines and accessories used in competitions as well as avoidance and preventing the use of forbidden stimulants, i.e. performance-enhancing drugs (doping).

However, a question arises whether the sports system lies on just and moral grounds? Is there inequality and discrimination of certain sports federations, clubs and/or sportsmen? Here I imply the sports system, or the organization of certain sports, or federations within the entire sports community of units of local and regional self-government and state, international sports associations and presentation of these sports to a wider social community. One also must consider the economic side of sports, or sports as business activity which directly or indirectly ensures the survival of large number of people.

Sports system is not a just one, and it is often cruel. Discrimination can be seen through a series of factors: sports federations, media coverage of sports, division into "big" and "small" sports, legislation, financing etc. Construction of sports system on such grounds results in a reduction of number of young athletes, in use of forbidden stimulants, more violence, or larger health problems of younger people, their asociality and non-communicativeness.

Key words: sports, sport system, justice, discrimination

Mr. sc. Lieke Vloet

NOC*NSF, Nizozemska

SIGURNO ŠPORTSKO OKRUŽENJE

Uvod

Novi Ministar zdravstva, socijalne skrbi i sporta u Nizozemskoj odlučio je u sport uvesti "politiku nulte tolerancije". Time je NOC*NSF-u (Nizozemski olimpijski odbor*Nizozemska športska federacija (i sve njene članice - športske federacije) pružena mogućnost sastavljanja opsežnog programa "Sigurno športsko okruženje" za razdoblje od 2011. do 2016.g. Postojeći će programi (poput "Masterplan Referees" (Suci s planom) i "Together for Sportsmanship and Respect" (Zajedno za sportsko ponašanje i poštovanje)) također biti uključeni. Ova je nova politika jedinstvena zbog svog širokog i integralnog pristupa koji varira od poticanja pozitivnog socijalnog okruženja (prevencija) do djelovanja u slučaju ispada (suzbijanje).

Sigurno športsko okruženje

Program je usmjeren na 5 područja. Svakom je području pripisan kratki dojam sadržaja, koji nije cjelovit.

1. Osviještenost i komunikacija

Uzori su bitni i stoga će olimpijci, nogometaši, treneri, suci i članovi uprave djelovati kao ambasadori.

Prijašnja (besplatna) kampanja "Give kids back their game" (Vratite djeci njihovu igru) bila je jako uspješna. Istraživanja pokazuju da je 82% svih roditelja upoznato s kampanjom, a 29% svih roditelja sada ima pozitivniji pristup. Upravo će se zbog tog uspjeha kampanja nastaviti.

2. Športski klubovi i članovi uprave

Članovi uprave (lokalnih) sportskih organizacija imaju važnu ulogu u stvaranju sigurnog športskog okruženja. Upravo zbog toga im se nudi pomoć u obliku priručnika, alata, radionica i obrazovnih modula.

3. Instruktori i treneri

Instruktori i treneri imaju važnu ulogu u osobnom razvoju i socijalnom ponašanju sportaša. Da bi instruktori i treneri bili svjesni svoje uloge i da im se pomoglo u tome, pozitivno je obučavanje uvedeno kroz (kazališnu) predstavu i radionice. Predstava se temelji na rezultatima znanstvenog istraživanja toga kako "pozitivno obučavanje" potiče pozitivno socijalno okruženje i značajnija postignuća u športu.

4. Proizvoljni izvršitelji (suci)

Zanimljivo je istraživanje provedeno da bi se utvrdilo koja pravila igre (u 11 športskih disciplina) imaju najpozitivniji i najnegativniji učinak na *fair play*. Rezultati će se implementirati, na primjer, više će odgovornosti biti dano kapetanima, poboljšat će se pravila koja povećavaju brzinu igre, jasnije će upute biti dane sucima i igračima, a kazne će biti ozbiljnije i brže će se provoditi.

Anketa koja je nedavno provedena između 35 000 sudaca istaknula je potrebu za obraćanjem više pozornosti na podučavanje sudaca i pružanje značajnije pomoći u slučaju uznemiravanja. Radi toga je razvijen plan koji se odnosi na obučavanje, treniranje, ponovno treniranje i zadržavanje sudaca. (Broj sudaca je, zahvaljujući regrutaciji, porastao za otprilike 30% u odnosu na 2006.g.)

5. Ispadi i disciplinski propisi

Analize su istaknule razlike između disciplinskih propisa raznih športskih federacija. Potrebno je poboljšanje disciplinskih propisa i prijava ispada i prijestupnika (crna lista). Osim toga, promovirat će se strogo poštivanje pravila, te će se razvijati protokoli i procedure za djelovanje u slučaju ispada.

Ključne riječi: športsko ponašanje, poštovanje, sigurno športsko okruženje, ispad

M.sc. Lieke Vloet

NOC*NSF, The Netherlands
(e-mail: Lieke.Vloet@noc-nsf.nl)

A SAFE SPORTS ENVIRONMENT

The new minister of Health, Welfare and Sports in the Netherlands has decided to introduce a “zero tolerance policy” in sports. This gave NOC*NSF (with all her member sports federations) the possibility to develop a comprehensive program ‘A safe sports environment’ for the period 2011-2016. Existing programs (like “Masterplan Referees” and “Together for Sportmanship and Respect”) will be incorporated. This new policy is unique because of the broad and integral approach varying from stimulating a positive social environment (prevention) to handling excesses (repression).

A safe sports environment

The program focuses on 5 areas. Per area a short impression of the content is given, without being complete.

1. Awareness and communication

Role models are important. therefore Olympic sportsman, football players, coaches, referees and board members will be used as ambassadors. The former (free) campaign ‘Give kids back their game’ was very. Research pointed out that 82% of all parents knows the campaign and 29% of all parents acts more positively. Because of this success the campaign will be continued.

2. Sports clubs and board members

Board members of (local) sports organizations have an important role in creating a safe sports environment. For that reason board members are offered assistance in form of a manual, toolkit, workshops and educational modules.

3. Trainers and coaches

Trainers and coaches have an important role in the personal development and social behavior of sportsmen. To make trainers and coaches aware of this role and help them, positive coaching is introduced by a (theater) play and workshops. This

Short presentation

play is based on the outcome of a scientific research of how 'positive coaching' stimulates a positive social environment and better achievements in sports.

4. Arbitrary executives (referees)

An interesting research is done to determine which rules of the game (in 11 branches of sports) have the strongest positive and negative effect on fair play. The outcomes will be implemented, for instance more responsibility for the captains, improving rules which heighten the speed of the game, better instructions to referees and players and more heavy and more immediate punishment. A recent survey set under 35.000 referees pointed out it's necessary to pay more attention to mentoring referees and provide better help in case of molestation. That's why a blueprint is developed to coach, train, retrain and retain referees. (Due to recruitment activities the number of referees increased with circa 30% compared to 2006.)

5. Excesses and disciplinary laws

Analyses pointed out that there are differences between the disciplinary laws of the various sports federations. Improvement of disciplinary laws and the registration of excesses and offenders (blacklist) is necessary. Besides this, a strict observance of the rules will be promoted and protocols and procedures to handle excesses will be developed.

Keywords: sportsmanship, respect, safe sports environment, excesses

Dr. Sc. Morana Brkljačić Žagrović, dr. med.

Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci
(e-mail morana.brkljacic@medri.hr)

Sanja Brkljačić Beg

Studentica ASPIRA – Visoka škola
za sportski menadžment, Split

BIOETIČKI ASPEKTI SUVREMENOG SPORTA SUVREMENI SPORT: RASKRIŽJE SAMOUNIŠTENJA I POŽELJNOG MORALNOG OČOVJEČENJA

Suvremeni je šport sve češće okarakteriziran kao neetičan biznis nego kao kultura duha i tijela. Razmišljajući o današnjem šport zasigurno se daleko više situacija povezuju sa nemoralnim nego moralnim aspektima istog.

Za definiciju (bio)etike u športu generalno možemo reći da je to apliciranje opće poznatih moralnih vrijednosti na same situacije u športu i šport u cjelini. U povezanosti sa športom najbliži je pojam «autonomija morala» koji podrazumijeva prihvaćanje društveno-moralnih normi koje se čine iz znanja i razumijevanja da nam je to ljudska dužnost, da izlazi iz nas samih, da usvajamo ljudsko jer pripadamo ljudskoj vrsti.

Kao takav, današnji je šport na vjetrometini stalnog etičkog propitivanja i iskušenja ponajprije zbog utilitarističkog pristupa. Šport predstavlja razne rizike, poput onog gospodarstvenog upletanja i postizanja uspjeha pod svaku cijenu, te istovremeno sredstvo propagande u međunarodnoj politici. Potvrđuju to brojna zbivanja u svezi dobivanja domaćinstava svjetskih prvenstava, olimpijada, paraolimpijada i sl. Športaši tako postaju borci za prestiž svoje države – nacije i jednostavno ne smiju biti bolesni, odnosno ne zdravi pa makar pod cijenu vlastitog zdravlja i savjeta športskih liječnika.

Doktrina (bio)etike - informirana suglasnost upućena ozljeđenom športašu u svrhu njegovog izbora terapije postaje upitna i uvelike balansira između izbora kvalitetnog medicinskog oporavka i onog brzog koji ga u što kraćem vremenskom periodu vraća «na teren». Športaš- kategorija maksimuma etike i altruizma danas je opasno ugrožena mogućnošću metamorfoze u amoralno i egoistično, i to ne nužno svoje prirode radi, već nužnošću u prilagodbi današnjem životu. Športaš današnjice stoji pred velikim raskrižjem: *hod prema konačnu samouništenju (doping i droga) ili hod prema poželjnu očovječenje(mens sana in corpore sano)*.

Ovim člankom autorice promišljaju upravo o odnosima znanosti i morala, ljudskog razvitka time i znanja koje se nakupilo brže nego ga je mudrost mogla savladati, te kakve je posljedice navedeno imalo za duh i tijelo čovjeka, prvenstveno sportaša.

Ključne riječi: etika, bioetika, suvremeni sport, utilitarizam, informirana suglasnost, medicinska terapija

Morana Brkljačić Žagrović, Ph.D., M.D.

Faculty of Medicine in Rijeka
(e-mail morana.brkljacic@medri.hr)

Sanja Brkljačić Beg

Student of ASPIRA - College
of Sports Management, Split

BIOETHICAL ASPECTS OF MODERN SPORTS MODERN SPORT: CROSSROAD OF SELF-DESTRUCTION AND DESIRABLE MORAL HOMINISATION

Modern sport is often characterized as non-ethical business and not as a culture of mind and body. By contemplating the today's sport, there must be far more instances that are connected with the amoral than the moral aspects of it.

For the definition of (bio)ethics, in sports general, we can say it is the application of generally known moral values on the instances in sports and in sports as a whole. In connection to sports, the closest concept is the "moral autonomy" which implies the acceptance of social-moral standards which are conducted out of knowledge and understanding that this is our human duty, that is comes from us alone, and that we adopt what is human because we are human.

As such, sports today is in the limelight of ethical questioning and temptations, mostly because of utilitarian approach. Sports represents various risks, like the one of economic involvement and achieving success at all cost, and in the same time, it is a means of propaganda in international politics. This is confirmed by numerous events regarding hosting of world championships, Olympic Games, Paralympics etc. Athletes thus become the fighters for the prestige of their country - nation and they simply mustn't fall ill, or be unhealthy even at the cost of their own health and advice of sports doctors.

Doctrine of (bio)ethics - informed consent presented to the injured athlete for the purpose of his/her choice of therapy becomes questionable and largely balances between the choice of a quality medical recovery and a fast one which gets him/her back on the field in the shortest period possible. Athlete - category of maximum ethics and altruism is today dangerously jeopardized by the possibility of metamorphosis into amoral and egoistic, and not necessarily due to own nature, but by necessity in the adaptation to today's life. Today sports is facing a large crossroad: *walking towards the final self-destruction (doping and drugs) or walking towards the desirable hominisation (mens sana in corpore sano)*

Through this article, the authors contemplate the relations of science and morals, human development and knowledge which accumulated faster than the mind could grasp it, and what consequences did it bring for the mind and body of men, primarily athletes.

Key words: ethics, bioethics, modern sports, utilitarianism, informed consent, medical therapy

Mimi Vurdelja, mag. farm.

Hrvatski olimpijski odbor
(e-mail: mimi.vurdelja@hoo.hr)

DOPING I PRINCIP JEDNAKIH ŠANSI?

Suvremeni šport vodi porijeklo od pradavne čovjekove potrebe da se natječe na različitim poljima, pobjeđuje ili gubi. Da bi športaš pobjeđivao i ostvarivao željeni rezultat potrebna je još veća fizička i mentalna snaga od one koju inače posjeduje. Bilo je i biti će športaša koji su spremni koristiti i nedozvoljena stimulativna sredstva kako bi postigli što veću fizičku snagu. Još u antičko doba, kao i danas, bilo je športaša koji su spremni riskirati život, ZDRAVLJE i vlastitu karijeru da bi došli do slave i pobjede. Te potrebe pojedinih športaša spoznala je vrlo rano i farmaceutska industrija. Našla je svoj interes, naravno financijski, te počela proizvoditi i stavljati na tržište farmakološka sredstva i metode dopingiranja športaša. Osnova takvog pristupa bio je novac, slava i počasti. Šezdesetih godina prošlog stoljeća u Tokiju je usvojena prva lista nedozvoljenih supstanci i ta se lista iz godine u godinu revidira i nadopunjuje. Tu borbu podržalo je i Vijeće Europe donošenjem Europske konvencije protiv dopinga u športu, 1989. godine. Sociolozi, liječnici, nutricionisti i mnogi stručnjaci koji rade u športu često se pitaju kako dalje, jer rezultati koje športaši danas postižu, došli su do njihovih fizioloških granica?

Da li je **BRŽE, VIŠE, JAČE** danas neupotrebljiva maksima, jer brže, više i jače danas je teško ostvariti i stalno dizati zadani cilj. Međunarodni Olimpijski odbor donio je Medicinski Olimpijski kodeks koji u svom prvom poglavlju kaže: "Športaši imaju ista temeljna prava osobito pravo na poštovanje: a/ ljudskog dostojanstva, b/ tjelesnog i mentalnog integriteta

c/ zaštite ZDRAVLJA I SIGURNOSTI..." i u nastavku se naglašava „ZDRAVLJE I dobrobit športaša koji moraju prevladati nad isključivim interesom za natjecanje, te ekonomskim, pravnim ili političkim razlozima“.

Medicinski je kodeks Međunarodnog olimpijskog odbora na snazi od 2006. godine i sve zemlje potpisnice Medicinskog kodeksa moraju ga poštovati i provoditi. Mi smo se odlučili za **ZDRAVLJE** športaša i očuvanje njihova zdravlja tijekom i nakon športske karijere.

Poštujući sva načela odlučili smo se za obrazovanje športaša o prehrani i nadomjesnoj prehrani Hrvatski Olimpijski odbor uspostavio je rad nutricionista čija je zadaća športaše educirati i savjetovati: što, kako, koliko i kada jesti i što temeljem

stvarnih osobnih potreba dodatno konzumirati. Uloga nutricionista je pružiti jednaku šansu svim vrhunskim športashima u postizanju što boljeg rezultata. Šport je definitivno pitanje kulture i obrazovanja, stoga je naš odabir obrazovanje športasha o prehrani, *fair playu* ili principu jednakih šansi kada je u pitanju zdravlje. Pravilna prehrana i dozvoljena dodatna prehrana očuvat će športashovo **ZDRAVLJE** i unaprijediti njegov športski rezultat bez štetnih posljedica na organizam mlade osobe.

Ključne riječi: obrazovanje, doping, prehrana, savjetovanje

Mimi Vurdelja, pharmacist

Croatian Olympic Committee
(e-mail: mimi.vurdelja@hoo.hr)

DOPING AND THE EQUAL OPPORTUNITIES PRINCIPLE?

Modern sport has its origins in man's ancient need to compete in various fields, to win or lose. In order for an athlete to win and achieve the desired result, he requires even more physical and mental strength than he normally possesses. There were, and there always will be, athletes prepared to use illegal stimulants to achieve greater physical strength. Be it in ancient times or today, there are always athletes ready to risk their lives, HEALTH and careers for glory and victory. The needs of individual athletes were acknowledged very early on by the pharmaceutical industry. It found it had an interest, naturally a financial one, and began manufacturing and marketing pharmaceuticals and sports doping methods. The bases of such an approach were money, glory and accolades. The first list of illicit substances was adopted in Tokyo in the 1960s, and the list is annually revised and updated. The Council of Europe supported the decision by passing the European Anti-Doping Convention in 1989. Sociologists, physicians, nutritionists and many experts working in sports often wonder which is the way forward, because the results achieved by athletes today have reached the physiological limits.

Has FASTER, HIGHER, STRONGER become an unusable maxim? Today it is difficult to be faster, higher, stronger, and keep pushing the goals set. The International Olympic Committee has published the Olympic Movement Medical Code, the first chapter of it stating "Athletes should enjoy the same fundamental rights and in particular, the respect for: a/ their human dignity, b/ their physical and mental integrity,

c/ the protection of their HEALTH AND SAFETY..." and further emphasizing that "the HEALTH and the welfare of athletes must prevail over the sole interest of competition and other economic, legal or political considerations."

The International Olympic Committee Medical Code has been in force since 2006 and must be respected and implemented by all the countries signatories of the Medical Code. We choose to endorse the HEALTH of athletes and the maintaining of their health during and after their sports careers. By respecting all the principles we choose to educate athletes on nutrition and nutritional supplements. The Croatian Olympic Committee has established the activities of nutritionists

Short presentation

whose aim is to educate and advise athletes of: what, how, how much and when to eat and what to supplement their diets with, all on the basis of actual personal requirements. The role of the nutritionist is to provide equal opportunities to all the top athletes as they try to achieve the best possible results. Sport is definitely a culture and education issue, therefore, when health is concerned, we choose to educate athletes on nutrition, fair play or the equal opportunities principle. Proper nutrition and allowed nutritional supplements will maintain an athlete's HEALTH and improve his sports results without the detrimental consequences for a young person's organism.

Key words: education, doping, nutrition, counselling

Nataša Muždalo, prof.

Ministarstvo znanosti obrazovanja
i športa Republike Hrvatske
(e-mail: natasa.muždalo@mzos.hr)

Darko Tot, dipl. sociol.

Agencija za odgoj i obrazovanja

EDUKACIJOM PROTIV NASILJA U ŠPORTU

Akcijski plan za provedbu programa mjera edukacije u borbi protiv nasilja u športu, na športskim natjecanjima i izvan njih

Nasilje je, na žalost, postalo konstanta svih suvremenih društava i pojavljuje se kako u obitelji, školi, na javnim mjestima, pa tako i u športu. Agresivno ponašanje se uči, ono nije urođeno i potrebno ga je modificirati. Republika Hrvatska je spoznala važnost sigurnosti svojih građana kako na športskim terenima tako i izvan njih, te započela sa provedbom mjera koje su usmjerene na smanjenje nasilja. Slijedom toga, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, zajedno s Agencijom za odgoj i obrazovanje, predložilo je izradu i provedbu programa mjera edukacije u borbi protiv nasilja u športu, s ciljem skretanja pažnje najšire javnosti na problem nasilja u športu, da se potpuno istraži, objasni i razumije, kako bi se mogli poduzeti ozbiljni koraci za njegovo smanjenje. Tako je u tijeku provedba *Akcijskog plana za provedbu programa mjera edukacije u borbi protiv nasilja u športu, na športskim natjecanjima i izvan njih*. Temeljne značajke *Akcijskog plana* obilježavaju postavljeni ciljevi, definirani programima, nositeljima aktivnosti, načinima izvršenja zacrtanih mjera te praćenjem rezultata i vrednovanjem pojedinih programa. *Akcijski plan* je zamišljen kao interaktivni odnos u kojem su djeca i mladi u jednoj fazi nosioci većine mjera. Cilj je u svakom trenutku dobiti od njih povratnu informaciju.

U provedbu *Akcijskog plana* su uključene sve obrazovne institucije u Republici Hrvatskoj. Kroz radionice sa djecom i mladima radi se na podizanju vrijednosti, samopoštovanja, poštovanja drugih, toleranciji, uvažavanju različitosti među ljudima, razvijanju socijalnih vještina, vještina komunikacije, navika zdravog života, upoznavanja sa pozitivnim vrijednostima športa, sa osnovnim principima športske etike i *fair playa*. Šport je jako odgojno sredstvo i potrebno je vratiti njegove pozitivne vrijednosti, odnosno, učiniti ga sigurnim mjestom. Vrtići i škole su mjesto otkrivanja mnogih aktivnosti i nude nam veliki prostor za usmjeravanje i edukaciju djece.

Kako kroz provedbu *Akcijskog plana* želimo utjecati na promjenu postojećih stavova i vrijednosti u području doživljavanja športa kao aktivnosti za koju nasilje nije primjereno u niti jednom pogledu, provedeno je istraživanje Imam stav (učenje

socijalnih vještina) i pilot istraživanje Navike i obilježja kockanja i sportskog klade-
nja adolescenata u urbanim sredinama, u suradnji sa Edukacijsko-rehabilitacijskim
fakultetom. Rezultati istraživanja pokazuju da su neprihvatljivi oblici ponašanja u
korelaciji sa nasiljem.

Kako bi rezultati *Akcijskog plana* mogli biti vidljivi, u projekt se uključila i šira
društvena zajednica s ciljem pravilne komunikacije i koordinacije svih društvenih
čimbenika.

Neke mjere *Akcijskog plana* koje se već provode, kao i nove mjere kojima će se
Akcijski plan upotpunjavati, permanentne su.

Ključne riječi: edukacija, borba protiv nasilja u športu, šira društvena zajednica

Nataša Muždalo, prof.

The Ministry of Science, Education
and Sports of the Republic of Croatia
(e-mail: natasa.muždalo@mzos.hr)

Darko Tot, B.A.

The Education and Teacher
Training Agency
(e-mail: darko.tot@azoo.hr)

USING EDUCATION TO COUNTER SPORTS VIOLENCE

Action plan for the implementation of the programme of educational measures in the struggle against violence in sports, at sports competitions and outside of them

Violence has, regrettably, become a constant of all contemporary societies, occurring not only within the family, in the school, in public, but also in sports. Aggressive behaviour is learned, it is not innate and it must be modified. The Republic of Croatia has recognised the importance of safety of its citizens, on and off the sports grounds, and has initiated the implementation of measures directed towards the reduction of violence. Subsequently, the Ministry of Science, Education and Sports and the Education and Teacher Training Agency have jointly suggested a program of education measures to counter sports violence be drafted and implemented, with the aim of diverting public attention towards sports violence, to fully explore, explain and understand it, so that serious steps can be taken towards its reduction.

The implementation of the *Action plan for the implementation of the programme of educational measures in the struggle against violence in sports, at sports competitions and outside of them* is in course. The basic properties of the *Action plan* are the goals that have been set, as defined by programmes, by activity bearers, by implementation modes for the planned measures and by monitoring the results and evaluating individual programmes. The *Action plan* has been conceived as an interactive relationship in a phase of which the children and the youth become bearers of most measures. The goal is to obtain feedback from them at any given moment.

All the education institutions of the Republic of Croatia are included in the implementation of the *Action plan*. The children and youth workshops endeavour to increase values, raise self-respect, respect of others, tolerance, acknowledge the differences between people, develop social skills, communication skills, develop healthy lifestyle habits, introduce them to positive values of sports, the basic principles of sports ethics and fair play. Sport is a significant educational means, and its positive values need to be restored, making it a safe haven. Kindergartens and

Short presentation

schools are places where many activities can be discovered, and they offer us a vast area for directing and educating children.

Since, through the implementation of the *Action plan*, we wish to alter existent attitudes and values and advocate the perception of sport as an activity utterly inappropriate for violence, we have carried out the research "I Have Attitude" (teaching social skills) and the pilot study "Habits and characteristics of gambling and sports betting of adolescents in urban areas", in cooperation with the Faculty of Education and Rehabilitation Sciences. The study results show the unacceptable behaviour modes to be correlated to violence.

In order to make the *Action plan* results visible, the public at large has also joined the project with the aim of properly communicating and coordinating all social factors.

Some *Action plan* measures that are already being implemented, as well as newer measures which will be added, are permanent.

Key words: education, countering sports violence, public at large

Prof. dr. sc. Romana Caput-Jogunica, Dr. sc. Sanja Ćurković i Davor Pavlović, prof.

Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska
(e-mail rcaput@agr.hr)

FAIR PLAY U VISOKOM OBRAZOVANJU I SVEUČILIŠNOM ŠPORTU U ZAGREBU

Bolonjski proces razvio je cijeli niz instrumenata i akcijskih planova kako bi se postigli politički ciljevi efikasnijeg visoko obrazovnog sustava u Europi s krajnjim ciljem većeg postotka visoko obrazovnog stanovništva, odnosno stvaranja "društva znanja". Rezultati dosadašnjih istraživanja ističu parametre prema kojima kvalitetnije obrazovanje je moguće postići ne samo mijenjanjem sadržaja studija, već i njegove strukture i pristupa studentima koji bi se trebali naći u središtu pozornosti (Budimir, Šimek, Živanović, 2007). Znanstvene odgojno obrazovne institucije trebale bi štiti i promicati prava i slobode, osigurati pravedan i jednak tretman svakog člana akademske zajednice, te poticati etičko ponašanje u duhu *fair play* svih članova zajednice. U etičkom kodeksu visokoobrazovnih ustanova prepoznajemo osnovna načela *fair play* kao što su jednakost i pravednost, objektivnost i nepristranost, akademsku slobodu na pravo izražavanja, te poštivanje zakona i pravnih postupaka sveučilišne zajednice.

Cilj rada je analizirati mišljenje studenata prve i druge godine studija o *fair play* načelima u visokom obrazovanju i studentskom športu. Pilot istraživanje je provedeno u ak. god. 2010./2011., u okviru nastave tjelesne i zdravstvene kulture, jedinog predmeta u nastavnim programima koji promiče odgojne vrijednosti, športsku kulturu i brigu za vlastito zdravlje studenata. U pilot istraživanju sudjelovalo je 30 studenata prve i druge godine studija Agronomskog fakultetu u Zagrebu.

Osim analize mišljenja u radu će se analizirati položaj studenata kategoriziranih športaša u nastavnom procesu, odnosno uvjeti koji mogu osigurati uspješnost u obvezama u športskom klubu i studiju. Prema Heitmeyerovom W. tumačenju uzroka društvenih problema, studenti ističu problem degradacije morala u širem društvu, što se odražava i na individualni odnos prema radu. Ističu veliku ulogu obitelji u odgoju i usvajanju moralnih vrijednosti koja se uče u ranom djetinjstvu (empatija, savijest, altruizam i moralno odlučivanje).

Uvjeta za studiranje kategoriziranih športaša za sada osiguravaju uglavnom privatne visoko obrazovne ustanove, a na pojedinim sastavnicama hrvatskih sveučilišta nastoji se njihov status propisati općim aktima sukladno preporuci Ministarstva.

S obzirom na rezultate istraživanja ističe se velika uloga predmetnih nastavnika tjelesne i zdravstvene kulture u dijelu koji se odnosi na obrazovanje studenata o etici u športu i *fair play* načelima, kao i skrbi za studente kategorizirane športaše i šport u visoko obrazovnom sustavu jer „etika *fair play*a ima budućnost samo ako se provodi u edukacijskom okruženju i pod pravim moralnim vodstvom“ (Rensonovom 2003).

Ključne riječi: mišljenje studenata, visoko obrazovanje, tjelesna i zdravstvena kultura, studentski sport

Prof. Dr. Sc. Romana Caput-Jogunica, Dr. Sc. Sanja Ćurković and Davor Pavlović, prof.

University of Zagreb, Croatia
(e-mail rcaput@agr.hr)

FAIR PLAY IN HIGHER EDUCATION AND UNIVERSITY SPORTS IN ZAGREB

The Bologna process developed a series of instruments and action plans to reach political goals of a more efficient higher education system in Europe with the end goal of a higher percentage of highly educated population, or the creation of a “knowledge society”. Study results thus far emphasize the parameters pursuant to which quality education can be achieved not only by changing the contents of the studies, but also their structure and the approach towards students who should become the focus of attention (Budimir, Šimek, Živanović, 2007). The scientific education institutions should protect and promote rights and freedoms, ensure the fair and equal treatment of every member of the academic community and, in the spirit of fair play, encourage ethical behaviour of all the members of the community. The code of ethics of the higher education institutions recognises the fundamental fair play principles such as equality and fairness, objectivity and impartiality, academic right to expression and obeying the laws and legal proceedings of the university community.

The aim of the study is to analyse the opinions of first and second year students on fair play principles in higher education and student sports. The research was implemented during the 2010/2011 school year, within the framework of physical education classes, the only classes in the curriculum promoting educational values, sports culture and safeguarding the students’ health. 30 first and second year students of the Zagreb Faculty of Agriculture participated in the research. Besides the analysis of students’ opinion, the study will examine the position of top level athletes in educational process, the conditions, not privileges, that should have to ensure that athletes will be equally successful in school or faculty and sports achievements.

Research analysis so far has shown the great potential of Croatian universities in the process of resolving structural problems. In accordance with W. Heitmeyer’s interpretation of causes of social problems, the students emphasize the problem of the moral degradation of the general public, which reflects onto the individual

Short presentation

relationship towards work. They emphasize the role of the family in education and the adoption of moral values which takes place in early childhood (empathy, conscience, altruism and moral reasoning).

Nowadays, the study conditions for top level athletes are providing some of the private schools, colleagues and faculties and some of the educational institutions tend to define athletes status by official documents related to the Ministry Recommendations. According to the results of the studies, it is obviously that physical education teachers have very important role, especially in process of promoting sports ethics values, fair play and care for top level athletes in educational process which is in accordance with R. Renson's opinions (2003): "The ethics of fair play have a future only if implemented in educational surroundings and under proper moral guidance".

Key words: student's opinion, higher education, physical education, university sport

Dr. Bilge Donuk

Nacionalni olimpijski odmor Turske, Istanbul, Turska
(e-mail: bilgedonuk@hotmail.com)

FAIR PLAY U KULTURI I OBRAZOVANJU U TURSKOJ

Fair Play predstavlja pozitivan koncept te se definira kao mnogo više od igranja po pravilima. On inkorporira koncept prijateljstva, poštivanja spram drugih i dosljedno igranje unutar odgovarajućeg duha. *Fair play* je definiran kao način razmišljanja, ne samo način ponašanja. On inkorporira pitanja koja se tiču eliminiranja varanja, dopinga, nasilja, mladih ljudi i žena, nejednakih prilika. *Fair play* i moralni principi su bili od velike važnosti u turskoj kulturi i načinu života. Cilj ove studije je objasniti *Fair Play* u turskoj kulturi – u drevnih Turaka, Otomanskom Carstvu i sada Republici Turskoj. Nacionalni olimpijski odbor Turske, Turska nogometna federacija i Teniska federacija, Tursko opće vijeće i neke škole u Turskoj, primijenile su različite i korisne obrazovne modele *fair playa* na mladim sportašima, studentima i ljudima. Ova studija uključuje stečene primjere obrazovnog modela koje čini *fair play*. Razgovor i diskusija o *fair playu*, priče o dilemama, empatiji, prihvaćanju vlastitih osjećaja, *fair play* sportovi su osnova *fair play* obrazovnih metoda u školskim programima. Neke *fair play* nagrade i sadržaji podupiru ove metode. Iz toga proizlazi da su *fair play* i pravedni sportski stavovi, kao i tolerancija, poštivanje i nenasilno ponašanje među najvažnijim sastavnicama obrazovanja mladih. Ovi spomenuti temelji doprinose *fair play* studijama.

Ključne riječi: fair play, turska kultura, obrazovanje

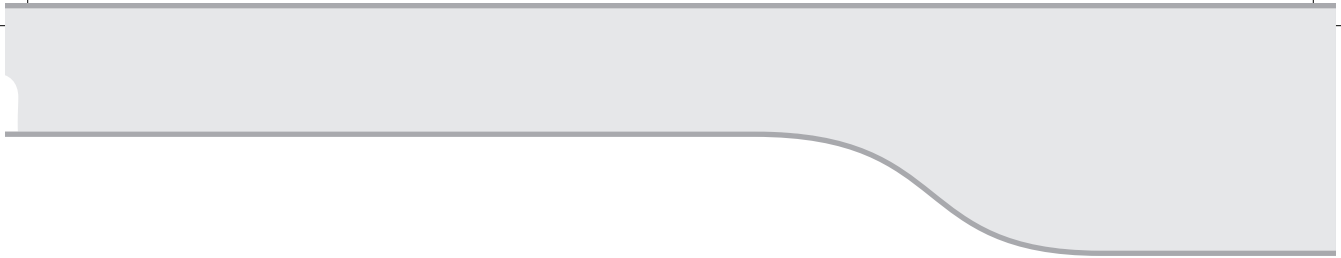
Dr. Bilge Donuk

National Olympic Committee of Turkey, Istanbul, Turkey
(e-mail: bilgedonuk@hotmail.com)

FAIR PLAY IN CULTURE AND EDUCATIONAL IN TURKEY

Fair Play is a positive concept and is defined as much more than playing with the rules. It incorporates the concept of friendship, respect for others and always playing within the right spirit. Fair play is defined as a way of thinking, not just a way of behaving. It incorporates issues concerned with the elimination of cheating, doping, violence, young people and women, unequal opportunities. Fair Play and moral principles have had a great importance in Turkish culture and the way of life. The aim of this study is to explain Fair Play in Turkish culture –in Ancient Turks, Ottoman Empire and now Republic of Turkey. National Olympic Committee of Turkey, Turkish Football and Tennis Federations, Turkish General Staff and some schools in Turkey have applied different and beneficial educational models of Fair Play on young athletes, students and persons. This study includes accomplished examples of educational models comprising Fair Play. Talking and discussion about fair play, dilemma tales, empathy, accepting your own feelings, fair play games are the basic of fair play teaching methods in the school programs. Some fair play awards and contests support these methods. Consequently Fair Play and fair sporting attitudes, as well as tolerance, respect and non-violent behavior are among the most important features of youth education. These foundations mention above contribute to Fair Play studies.

Key words: fair play, Turkish Culture, education

Etičko
ponašanje
trenera

Ethical
Conduct of
the Sport
Coaches

Prof. dr. Patrick Duffy

Sveučilište Leeds Metropolitan
(e-mail: duffysutton@perlico.net)

ETIČKA ODGOVORNOST ŠPORTSKOG TRENERA

Uloga športskog trenera donosi sa sobom svojstvena prava i odgovornosti. Odgovornosti športskog trenera, prikazane kroz ponašanje trenera, imaju kao primarni cilj stvaranje sigurnog, progresivnog i zadovoljavajućeg iskustva za sudionike športa. Etički kodeks je središnji za ukupan profesionalni okvir unutar kojeg treneri rade a mnoge zemlje i Međunarodne federacije su razvile specifične kodekse koji se odnose na treniranje. U ostalim slučajevima, etička odgovornost trenera je ugrađena u šire kodekse ponašanja. Takvi kodeksi, iako su važni sami po sebi, dio su ukupne slike u kojoj razvoj treniranja kao „profesije“ predlaže potrebu za mjerama regulacije ponašanja trenera i „prava na vježbu“ (Duffy et al., 2011.).

Međunarodno vijeće za edukaciju trenera (ICCE) je globalno tijelo za promicanje dobre prakse u treniranju športa i obrazovanju trenera. Rad organizacije se sve više povezuje s nacionalnim vodećim agencijama, međunarodnim federacijama, trenerskim organizacijama kao i s Olimpijskom solidarnošću (OS) te Svjetskom anti-doping agencijom (WADA). ICCE je objavio nacrt strategije (ICCE, 2010.) koja uključuje stvaranje platforme za utvrđivanje treniranja kao profesionalnog područja unutar šireg konteksta športa i sektora fizičkih aktivnosti. Njegov europski ogranak, Europsko trenersko vijeće razvilo je prijedlog za prepoznavanje trenerske kompetencije i kvalifikacija, kao i razvoj „glasa trenera“ unutar Europske unije.

Ono što je središnje u stvaranju „profesije“ treniranja je konceptualna jasnoća unutar profesionalnog područja i razvoja principa i smjernica za etičko ponašanje i praksu, poštivanje autonomije i jedinstvene odgovornosti trenera kao i športa u svako doba, zemlje i kontekstualnih razlika. S ovime na umu, ICCE je započeo s pilotskim radovima na stvaranju internetskog modula naslovljenog „Donošenje etičkih odluka“. Ovaj modul je prilagođen iz postojećeg tečaja Kanadskog udruženja trenera (CAC, 2007.). Modul se bavi s pet osnovnih principa: fizička sigurnost i zdravlje športša; odgovornost treniranja; integritet u odnosima; poštivanje i odavanje počasti športu. Ova prezentacija će naglasiti temeljne etičke odgovornosti športskog trenera i opisat će nedavan razvoj unutar međunarodne trenerske zajednice kako bi se jasnije opisao spojeni profesionalni kontekst unutar kojeg treneri djeluju.

Ključne riječi: etička odgovornost trenera, ICCE, e-obrazovanje

Prof. Dr. Patrick Duffy

Leeds Metropolitan University
(e-mail: duffysutton@perlico.net)

THE ETHICAL RESPONSIBILITIES OF THE SPORT COACH

The role of the sport coach brings with it inherent rights and responsibilities. The responsibilities of the sport coach, demonstrated through the coach's behaviour, have the primary objective of creating a safe, progressive and satisfying experience for sports participants. Codes of Ethics are central to the overall professional framework within which coaches operate and many countries and International Federations have developed specific codes that relate to coaching. In other cases, the ethical responsibilities of coaches are embedded within wider codes of conduct. Such codes, while important in themselves, are part of the total picture where the evolution of a coaching as a 'profession' suggests the need for measures to regulate the behaviour of coaches and the 'right to practice' (Duffy et al., 2011).

The International Council for Coach Education (ICCE) is a global body for the promotion of good practice in sport coaching and in the education of coaches. The work of the organisation is increasingly connecting to national lead agencies, international federations, coaches associations as well as Olympic Solidarity (OS) and the World Anti-Doping Agency (WADA). ICCE has published a draft strategy (ICCE, 2010) that includes the creation of a platform for the establishment of coaching as a professional area within the broader context of the sport and physical activity sector. Its European arm, the European Coaching Council has developed proposals for the recognition of coaching competence and qualifications, as well as strengthening the 'voice of the coach' within the European Union.

Central to the creation of a 'profession' in coaching is conceptual clarity within the professional area and the development of principles and guidelines for ethical behaviour and practice, respecting at all times the autonomy and individual responsibility of the coach as well as sport, country and context differences. Bearing this in mind, ICCE has commenced pilot work on the creation of an on-line module entitled 'Making Ethical Decisions'. This module is being adapted from an existing course of the Canadian Association of Coaches (CAC, 2007). The module addresses five core principles: physical safety and health of athletes; coaching responsibly; integrity in relationships; respect and honouring sport. This presentation will outline the core ethical responsibilities of the sport coach and will describe recent developments within the international coaching community to more clearly describe the blended professional context within which coaches operate.

Key words: ethical responsibilities of the sport coach, ICCE, e-learning

Prof.dr. Matej Tušak

Sveučilište u Ljubljani, Fakultet za šport
(e-mail: Matej.Tusak@fsp.uni-lj.si)

ETIČKO PONAŠANJE TRENERA

Predmet športske psihologije je u zadnje vrijeme usredotočen također na neke relativno nove

paradigme. Vrhunski šport je postao tako popularan i medijski istraživani da su nam potrebna jaka usmjerenja kako bismo kontrolirali snažne vanjske učinke. Športska psihologija i kineziologija kroz povijest su dale mnogo različitih konceptata koji su pomogli razviti zrele i emocionalno stabilne sportaše. Ali prema snažnom pritisku koji dolazi od sponzora i medijskih učinaka (koji uistinu snažno nagrađuju samo najbolje sportaše) na sportaše, takvi smjerovi i usmjeravanja nisu dovoljna. Možemo vidjeti mnogo slavni sportaša kako upadaju u različite osobne krize, ali većinu tih kriza ne možemo vidjeti jer se javljaju kod manje slavni sportaša. U to vrijeme možemo razumjeti da bi se okruženje sportaša trebalo promijeniti i razviti oko novih vrijednosti i društvenih normi. Ne možemo promijeniti čitavo društvo (što bi se trebalo učiniti, ali nije moguće u skorije vrijeme), ali možemo pokušati razviti nove smjerove među onim ljudima koji vrše utjecaj na mlade sportaše).

Radi se o roditeljima i trenerima. Po pitanju mijenjanja roditelja, imamo mnogo problema s obzirom na to da su roditelji jako subjektivni i da imaju promjenjive norme i vrijednosti. A njih ne možemo kontrolirati kao ni njihovo ponašanje. Ali treneri su dio organiziranog sustava u športu. Oni moraju biti obrazovani za rad u športu, moraju imati trenerske dozvole i stoga moraju proći kroz obrazovni sustav. U prošlosti je većina energije uložena u sportaše, kako ih trenirati, kako da razviju svoju emocionalnu stabilnost itd. Kao što možemo vidjeti, u zadnje se vrijeme interes promijenio u rad s trenerima. Oni su prva bazna linija za sportaše. Kroz istraživanja možemo vidjeti da mišljenja sportaša, vrijednosti, moralno ponašanje i ostale navike iznimno ovise o ponašanju njihovih trenera.

Ali većina ovih trenera igrala je ulogu u športu u vremenima kada socijalna i medijska potpora nije vršila takav pritisak i utjecaj na sportaše. Stoga nedostaje njihovo osobno iskustvo u radu pod takvim zahtjevima za uspjehom. Oni i dalje uče. Kao sportaši, oni odabiru rezove koji su ponekad protuzakoniti, moralno neočekivani i neetički, loši za šport, i često jako nezdravi. U ovom trenutku želim naglasiti neka

Pozvano predavanje

područja gdje problemi postoje. To su doping u športu, varanje u športu, naglasak na nefer igri, razvoj prevelike agresivnosti, razvoj socijalno neprihvatljivih normi i ponašanja, naglašavanje specifične bolesti i razvoj uloge LOŠEG MOMKA u športu. Mnoge promjene bi trebale biti jednostavne u obrazovnom sustavu i pod kontrolom kako bi se ovi negativni učinci promijenili, a krajnje je vrijeme da im se pristupi sistematski.

Ključne riječi: trener, *fair play*, etika, ponašanje trenera, loš momak, športska psihologija

Prof.dr. Matej Tušak

University of Ljubljana, Faculty of sport
(e-mail: Matej.Tusak@fsp.uni-lj.si)

ETHICAL BEHAVIOR OF COACH

The subject of sport psychology has been lately focused also on some relatively new paradigms. Top sport became so popular and media explored that we need some strong orientations in order to control these strong external affects. Sport psychology and kinesiology provided in the history many different concepts which helped to develop mature and emotional stable athletes. But according to hard pressure which is coming out of sponsors and media effects (which really strongly award only the best athletes) on athletes, such directions and orientations are not enough. We can see many famous athletes falling into different personal crisis, but most of the crisis we can not see as they appear in those less famous athletes. At that point we can understand that the athlete's environment should be changed and developed around new values and social norms. We can not change the whole society (which should be done, but it is not possible soon), but we can try to develop new directions among those people who influence young athletes.

Those are parents and coaches. In terms of changing parents, we can have a lot of problems since parents are very subjective and have vary variable norms and values. And we can not control them and their behavior. But coaches are a part of organized system in sport. They have to be educated to work in sport, they need training licenses to train so they have to go through educational systems. In the past most of the energy were put into athletes, how to train them, how to develop their emotional stability etc. As we can see lately the interest changed into work with coaches. They are first base line for the athletes. Through the researches we could see that the athlete's opinions, values, moral behavior and other habits are very depend on their coach's behavior. But most of these coaches played their sport in times when social and media support did not make such pressure and influence on athletes. So their personal experience in working under such demands to succeed is missing. They still learn. And as athletes, they choose cuts which are sometimes illegal, morally unacceptable and non-ethical, bad for sport, many times also very unhealthy. At this point I want to emphasize some areas where these problems exist. These are doping in sport, cheating in sport, emphasizing unfair

Called lecture

play, developing overaggressiveness, developing social unacceptable norms and behavior, emphasizing specific disease and illness and developing the role of BAD GUY in sport. Many changes should be made in educational system and control to change these negative effects and it is high time to approach systematically.

Key words: coach, fair play, ethics, coach's behavior, bad guy, sport psychology

Prof. dr. Zofia Zukowska i Ryszard Zukowski

Poljski olimpijski odbor

(e-mail adresa: grejf@pkol.pl)

ETIČKA REFLEKSIJA NA PROFESIONALNI STAV ŠPORTSKOG TRENERA

Predmeti moralnih i profesionalnih kvalifikacija i stavova se često osporavaju unutar svakog radnog okoliša, a naravno, takvi predmeti imaju i više značenja kada o njima govore ljudi koji su uključeni u bilo koji oblik obrazovnog procesa. Kao rezultat, svaka profesionalna grupa se pokušala složiti s nekim oblikom etičkog kodeksa prakse. Zanimanje športskog trenera nije ništa drugačije. Postoji potreba za stvaranjem etičkog kodeksa športskih trenera.

Ovdje naglašavamo obrazovnu i samo-obrazovnu funkciju kodeksa. Kodeks se ne bi smio baviti samo pravilima, zahtjevima i određenim modelom ponašanja koji je reprezentativan za danu profesiju, već bi trebao davati okvir i podršku u neobičnim i složenim situacijama koje se tako često javljaju u športu. Principi o kojima se dalje raspravlja, nisu samo primjenjivi na rad športskih trenera – ili drugim riječima, odgovornost ne leži u potpunosti na njima – oni mogu voditi svakoga tko je uključen u postupak treniranja i športskog natjecanja.

Mnogi ljudi stvaraju obrazovno okruženje u športu: športaši, treneri, menadžeri, službenici, liječnici, suci, novinari, sponzori i gledatelji. Međutim, trener je u središtu svog okoliša. Trener najbolje poznaje športaša i realnost suvremenog športskog natjecanja; on zna tajnu uspjeha i bol poraza. On je taj koji planira i obavlja treninge i odgovoran je za rezultate – ali ne pod bilo koju cijenu. Svatko želi dobiti priznanje za uspjeh, ali samo se trenera može kriviti za poraz. Najviša kompetencija je trenerova najbolja obrana. Kompetencija trenera izgrađena je na mnogo toga. Osim stručnih vještina koje su u vezi s određenom športskom disciplinom, postoje pedagoške sposobnosti, koje su izuzetno bitne s ovog etičkog gledišta; moralnog, prakseološkog, kreativnog, komunikativnog itd. Sve navedeno reflektira se u predstavljenom Etičkom kodeksu športskog trenera.

Ključne riječi: šport, obrazovanje, trener, profesionalni stav, kompetencija, etički

Prof. dr. Zofia Zukowska and Ryszard Zukowski

Polish Olympic Committee

(e-mail address: grejf@pkol.pl)

ETHICAL REFLECTION ON A SPORTS COACH'S PROFESSIONAL ATTITUDE

Subjects of moral and professional qualifications and attitude are often disputed with-in any work environment, and of course, such subjects have even more meaning, when discussed by people involved in any form of an educational process. As the result, every professional group has tried to agree some sort of ethical code of practice. Profession of a sports coach is no different. There is a need to create sports coach's code of ethics.

We stress here educational and self-educational function of the code. The code should not only be about rules, requirements and certain model of behaviour representative for a given profession, but should provide framework and support in unusual and complex situations so often taking place in sports. Principles discussed below, are not only applicable to the work of a sport coach – or in other words, the responsibility is not entirely his – they could guide everyone involved in the training process and sport competitions.

Many people are creating the educational environment in sports; athletes, coaches, managers, officials, doctors, referees, journalists, sponsors and spectators. However, the coach is in the centre of this environment. Coach is most familiar with the athlete and the reality of the contemporary sport contest; he knows the secret of success and the pain of defeat. He is the one planning and executing training process and is responsible for the results – but not at any price. Everyone wants to take credit for the success but only coach is to blame for defeat. The highest competence is coaches' best defence. Coach's competence is built on many things. Apart from specialist skills associated with specific sport discipline, there are pedagogical abilities, very important from the point of view of ethics; moral, praxeological, creative, communicative, etc. All the above is reflected in the presented Sports Coach's Code of Ethics.

Key words: Sports, Education, Coach, Professional Attitude, Competence, Code of Ethics.

Alen Jerkunica, dipl. ecc., Teo Bratinčević

Visoka škola za sportski menadžment Aspira, Split, Hrvatska
(e-mail adresa: alen.jerkunica@aspira.hr)

ETIKA U ŠPORTSKOM MENADŽMENTU

Kao i svako drugo područje ljudskog djelovanja, ni šport nije lišen etičkih pitanja koja sebi svakodnevno postavljaju kako sami športashi, tako i oni koji upravljaju športskim organizacijama, tj. športski menadžeri. Svjedoci smo mlakih reakcija menadžmenta hrvatskih klubova, pa čak i javnosti, po pitanju rasne i nacionalne netrpeljivosti koju iskazuju navijači na športskim natjecanjima, koje, ispada, jedino drakonske kazne međunarodnih športskih federacija mogu potaknuti na pokušaj rješavanja tog problema. Koliko puta smo imali prilike čuti o bijesu navijača kada bi omiljeni igrač bio prodan u drugi klub, što je samo dokaz da odluke športskih menadžera utječu na različite dionike u športu, od športasa, trenera, navijača, sponzora, medija pa do društva u cjelini. U Hrvatskoj je stvorena negativna percepcija o športskim menadžerima i agentima za koje vlada mišljenje da su neobrazovani i da u pravilu ne postupaju po etičkim načelima već isključivo gledaju osobni interes. Svakako da će nadolazeće generacije školovanih športskih menadžera kao akademski građani doprinijeti promicanju etičkih načela u športu. Svaka športska organizacija trebala bi imati etički kodeks koji ne bi smio biti samo popis pravila i sankcija za nepridržavanje istih, već poticaj da se ciljevi mogu postići upravo poštivanjem etičkih načela. *Fair play* kao dio športske kulture ukorijenjen je u samoj srži modernog športa i kao takav treba biti prihvaćen od svih dionika u športu.

Ključne riječi: sportski menadžeri, navijači, etički kodeks, fair play

Alen Jerkunica, B.B.A., Teo Bratinčević

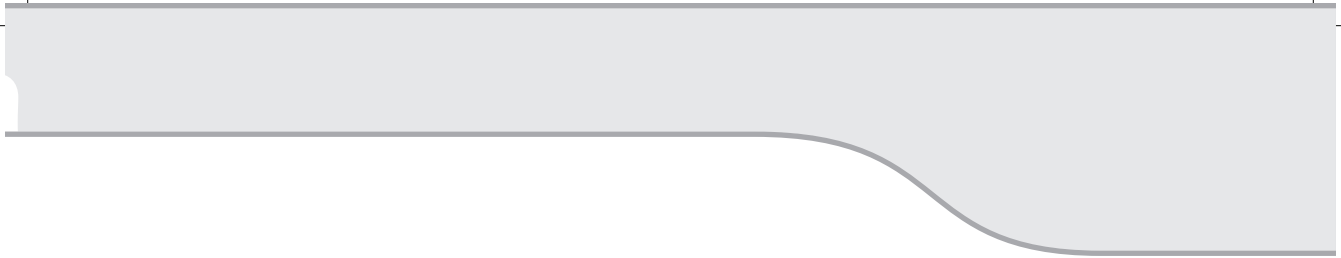
University College of Sports Management Aspira, Croatia
(e-mail address: alen.jerkunica@aspira.hr)

ETHICS IN SPORTS MANAGEMENT

Like any other area of human activity, sport has not been deprived ethical issues that both athletes and those who manage sports organizations, i.e. sports managers, ask themselves on a daily basis. We have witnessed mild reactions by managements of the Croatian clubs, and even by the public, on racial and national hatred expressed by fans at sports competitions, that can only be encouraged to solve this problem by draconian penalties from the international sports federations. There have been numerous occasions when we could hear about the rage of fans when their favorite player was sold to another club, which proves that the decisions by sports managers influence different stakeholders in sport, from athletes, coaches, fans, sponsors and media, to the whole society as a unit. There has been a negative perception of sports managers and agents created in Croatia, who are widely considered uneducated, in general neglect ethical principles and only seek personal interest. The future generations of educated sports managers will surely contribute as academics to the promotion of ethical principles in sport. Every sports organization needs to have the code of ethics, which should not only serve as a list of rules and sanctions for breaking them, but also as an encouragement for achieving goals while following the ethical principles. Fair play as a part of sports culture has been rooted in the essence of modern sports, and as such should be accepted by all stakeholders in sport.

Key words: sports managers, fans, code of ethics, fair play.

FAIR PLAY

17th EUROPEAN FAIR PLAY CONGRESS
17. EUROPSKI FAIR PLAY KONGRES
Poreč, Croatia, 29-30 September 2011